

Алмаз як талент, дыямент як прафесія

Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі — 85! Напярэдадні ўрачыстасцяў мы сустрэліся з рэктарам ВДУ — доктарам мастацтвазнаўства, прафесарам Кацярынай ДУЛАВАЙ. Але размова стала не экскурсам у мінулае і не справаздачай пра зробленае (а тут ёсць чым гафарыцца: штогод — каля сотні міжнародных перамог, падрыхтаванымі кадрамі ўкамплектаваны ўсе творчыя калектывы краіны, шмат выпускнікоў запатрабаваны ў замежжы). Лейтматывам стаў позірк у будучыню.

Надзея БУНЦЭВІЧ / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

Заканчэнне — на ст. 6

Соцыум

ЯК РАСПАВЕСЦІ ПРА “МАЛЕНЬКУЮ СМЕРЦЬ”?

Кожная трэцяя жанчына ў Беларусі пацярпела ад гвалту. Праект Аляксандра Васюковіча і Дар’і Царык — акурат той выпадак злучэння мастацтва і публіцыстыкі, які дазваляе глядачу стаць на месца ахвяры. “К” пагутарыла з аўтарамі.

ст. 4 — 5

Дэталёвы разгляд

WORK IN PROGRESS

Напярэдадні 17 снежня — Дня беларускага кіно — “К” паспрабавала вызначыць галоўныя падзеі і працэсы, што адбываліся ў айчынным кінематографі ў 2017 годзе.

ст. 7

Экспертыза “К”

ВЫПУСЦІЦЬ МАРЫ З КЛЕТКІ АБМЕЖАВАННЯЎ

Пра шлях, які прайшоў наватарскі камерны тэатр Team Theatre з Гомеля, пра перспектывыныя вяршыні і спосабы выжывання “на вольных хлябах” разважае дырэктар і мастацкі кіраўнік калектыву Андрэй БАРДУХАЕЎ-АРОЛ.

ст. 15

Музеі — у ліку пераможцаў

Аб'яўлены вынікі XV рэспубліканскага турыстычнага конкурсу "Пазнаў Беларусь", арганізатарамі якога з'яўляюцца Нацыянальнае агенцтва па турызме і Міністэрства спорту і турызму Беларусі. Сярод пераможцаў ёсць і ўстановы культуры.

Настасся ПАНКРАТАВА

На пачатку цырымоніі намеснік міністра спорту і турызму Міхаіл Партной нагадаў: "Галоўная мэта конкурсу — кансалідаваць высілкі органаў дзяржаўнага кіравання, грамадскіх аб'яднанняў і ўсіх суб'ектаў турыстычнай індустрыі для папулярнага і развіцця ўзроста і ўнутранага турызму".

Знакаміты пяцідзённы "бязвіз" даў магчымасць шматлікім музеяў, скансэнам, паркам павялічыць як патэнцыйную, так і рэальную колькасць наведвальнікаў. "У Гродзенскай вобласці ў год было 4800 арганізаваных турыстаў, а сёлета — 48 000. Турыстычная плынь узрасла адразу ў дзесяць разоў!" — прывеў прыклад спадар Партной.

Сёлета, па словах выступоўцы, на конкурс было падзена рэкордная колькасць заявак. Сярод пераможцаў нямала знаёмых культурнаму асяродку асоб. Напрыклад, у намінацыі "Музеі, культурныя і этнаграфічныя комплексы года" першыства меў Гомельскі палацава-паркавы ансамбль. Калектыву ўстановы на дадзеным конкурсе ўжо ў чацвёрты раз выходзіць у фаварыты. Дыпламантамі ў намінацыі сталі Музей беларускага Палесся і філіял "Чырвоны Берар"

Жлобінскага гісторыка-этнографічнага музея, які быў названы адным з самых прыкметных маладых музеяў.

Спецыяльную ўзнагароду "Лепшы стартап года" атрымаў яшчэ адзін пачатковец у музейнай справе: музей мініяцюр "Краіна міні", які дазваляе спазнаць Беларусь за дзве гадзіны. Яго стваральнікі вызначылі 70 найбольш цікавых адметнасцяў Сінявокай, мініяцюрныя копіі якіх за тры бліжэйшыя гады павінны з'явіцца ў выставачнай зале.

З шасці намінантаў лепшым экскурсаводам прызналі Яўгена Апанасевіча. Распрацаваныя ім анімацыйныя праграмы карыстаюцца вялікай папулярнасцю ў турыстаў, а сам Яўген неаднаразова браў удзел у арганізацыі гістарычных фестываляў як у краіне, так і за яе межамі. Па асабістым прызначэнні лаўрэата, ён ішоў да перамогі доўгай дарогай. "Сёлета 13 гадоў, як я працую экскурсаводам, пачынаючы са сваёй роднай Мядзельшчыны, куды нядаўна вярнуўся. Дзякуй маім настаўнікам-гідам, таму што без іх не было б мяне", — распавёў прысутным пераможца.

Арганізатары ўручылі граматы за "Унёсак у прасоўванне турыстычнага патэнцыялу Беларусі" аднаму з самых вядомых фатографу дзікай прыроды, заснавальніку партала Planeta Belarus Сяргею Плытквічу. У рамках конкурсу таксама агучылі ўладальніка спецпрыза ЕС "Падтрымка ўстойлівага развіцця турызму ў Беларусі". Спецыяльную ўзнагароду атрымаў праект "Аднаўленне гістарычнай забудовы на Замкавай гары з элементамі музеіфікацыі", распрацаваны Мсціслаўскім раённым гісторыка-археалагічным музеем.

Наваполацк — культурная сталіца Беларусі 2018 года

Такое рашэнне было прынята на калегіі Міністэрства культуры краіны яшчэ ў красавіку, а ўчора горад афіцыйна прыняў гэта званне ад Бабруйска.

Наданне такога статусу — штогадовая рэспубліканская акцыя для падтрымкі і развіцця культуры па-за межамі Мінска. З 2009 года званне атрымоўваюць розныя гарады. Яго ўжо мелі: Віцебск, Полацк, Гомель, Нясвіж, Магілёў, Гродна, Брэст, Маладзечна. Цягам 2018 года дзеячы культуры з усяй краіны наведваюць Наваполацк, які будзе святкаваць 60-годдзе.

Беларускай канфедэрацыі творчых саюзаў сёлета споўнілася 25 гадоў. Урачысты сход у Вялікім тэатры оперы і балета адпавядаў маштабу арганізацыі, якая аб'ядноўвае каля дзесяці тысяч прадстаўнікоў самых розных відаў мастацтваў. Рупліўцаў ушанавалі ганаровымі знакамі і граматамі, у іх гонар гучалі оперныя арыі. У той самы час немінуча паўстае пытанне: якую ролю адыгрывае гэтае "аб'яднанне творчых аб'яднанняў" у цяперашнім бурным жыцці?

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ

Дазволю сабе меркаванне, што выхаванцы Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў маюць у часе вучобы пэўны перавагі перад студэнтамі іншых, мо нават больш слаўных творчых ВНУ. Рэч ў тым, што ў іх alma mater прадстаўлены, бадай, увесь спектр творчых прафесій: артысты, рэжысёры, адмыслоўцы экраннага мастацтваў, дызайнеры, жывапісцы, графікі, скульптары, мастацтвазнаўцы. Такім чынам, на якім бы факультэце, кафедры альбо аддзяленні ты ні вучыўся, праз дзялог з калегамі з іншых творчых сфер эмацыйна і духоўна ўзбагачаешся.

Страта

Калі назаўжды развітваешся з добрым чалавекам — заўсёды балюча. Калі ж мы развітваемся з актёрам, разам з ім ад нас сыходзіць быццам некалькі чалавек, суцэльны гурт — усе тыя героі, якіх ён увасабляў. У заслужанага артыста Рэспублікі Беларусь Івана Мацкевіча такіх "папелчнікаў і апанентаў" было — безліч: у тэатры і кіно.

Ён даўно быў, па сутнасці, народным — і па тым, як аддана служыў мастацтву, і па тым, як прымала яго публіка. Але... не данакаўся. У красавіку Івану Іванавічу споўнілася 70. І літаральна ўсе віншаванні — і на яго ўласны юбілей, і на нядаўні 85-гадовы юбілей Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага, дзе ён працаваў больш за дваццаць гадоў, суправаджаліся пажаданнем як мага хутчэй атрымаць чарговае званне. Таму адкінем афіцыйныя паставы — для ўсіх сваіх прыхільнікаў Іван Мацкевіч быў і застаўся народным артыстам.

Час, за які не сорамна

Менавіта дзеля захавання гэтага карыснага для ўсіх дзялога і патрэбна згуртаваць творчыя аб'яднанні. Тым больш, што жыццё і грамадства ставіць перад творцамі задачы ўсё больш поліфанічныя, і іх плённае вырашэнне патрабуе шчыльнай кааперацыі людзей розных сфер культурнага абшару. У Беларусі ролю такога наддэхавага інтэгралу і выконвае Канфедэрацыя творчых саюзаў.

Нягледзячы на ўрачысты характар імпрэзы, на ёй адбылася зацікаўленая размова пра стан і перспектывы беларускай культуры, пра неабходнасць фарміравання сродкамі культуры і мастацтва станоўчага вобразу дзяржавы і нацыі ў кантэксце сусветнай цывілізацыі. Нейкія тэзы былі агучаныя, а іншыя — лагічна вынікалі са сказанага. Асабіста мне блізкая думка пра тое, што калі гаворка заходзіць пра нашы нацыянальныя інтарэсы і прэстыж краіны, беларусам трэба забывацца на праслаўную "сціпласць" і "памяркоўнасць". І тым больш гэта датычыць тых, каму выпала быць культурнай элітай.

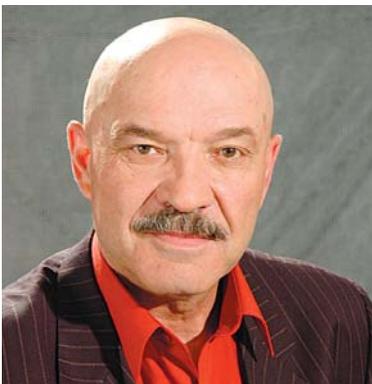
Сёння няпросты час. І менавіта зараз роля творчай інтэлігенцыі як ніколі важная ў справе яднання

нацыі на аснове агульных духоўных каштоўнасцяў.

Творчае стаўленне на карысць любой справе. А вось творчая прафесія — гэта заўжды вялікая рызыка. Зразумела, што і Канфедэрацыя, і тыя 13 творчых саюзаў, што ўваходзяць ў яе склад, ды і паасобныя члены крэўна зацікаўленыя ў плённым супрацоўніцтве з дзяржавай. Бо сацыяльна-значныя праекты, пільную патрэбу ў якіх мае наша грамадства, немагчыма здзейсніць высылкамі асобных, нават вельмі таленавітых энтузіястаў.

Я не вазьмуся пералічваць зробленага творчай інтэлігенцыяй на карысць краіны за чвэрць стагоддзя. Гэты плён ужо успрымаецца як дадзенасць. Канешне, жыццё прымушае людзей засяроджвацца на побыце, на клопатах сённяшняга дня, але ўсё ж такі рэй вядуць тыя, хто думае пра заўтра. Гэта і ёсць сацыяльная функцыя творцаў. Чвэрць стагоддзя — і многа, і мала. Многа, калі казаць пра тэрмін чалавечага, імгненне — у кантэксце гісторыі краіны і народа. І за гэтае імгненне, за гэты час нашым творцам не сорамна.

Апошняя роля. Складаная самая

быць, небагога хлопчыка раптам вырасла такая кіношная ці тэатральна-сцэнічная пачвара, што адным сваім позіркам (у такіх ролях, вядома) гатова працяць наскрозь ці ажно спапяліць на месцы.

Іван Мацкевіч пахаваны на Усходніх могілках. На тых самых, дзе літаральна за тры дні дагэтуль быў адкрыты помнік яго калегу, папелчніку па тэатры і некаторым ролях Расціславу Янкуўскаму. Ёсць штосьці сімвалічнае ў тым, што яны "сустрэліся" і пасля смерці. А з намі засталіся кінастужкі, відэазапісы, фотаздымкі — і ўсе сыграныя ролі. Так хочацца верыць, што цяперашняя рэальнасць — таксама адна з чарговых роляў. І ледзь загучаць фінальныя апладысменты, усе вернуцца на сцэну для паклонаў. Ажно не — схліяем галаву мы. Перад талентам, якому наканавана перажываць сваіх уладальнікаў.

Культураўцы

Газета КУЛЬТУРА ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)

Выдаецца з кастрычніка 1991 года. Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Галоўны рэдактар — Ілья Васільевіч СВІРЫН; намеснік галоўнага рэдактара — Вераніка МОЛАКАВА; адказны сакратар — Юры КАРПЕНКА; рэдактары аддзелаў: Надзея БУНЦЭВІЧ, Яўген РАГІН; аглядальнікі рэдакцыі: Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Настасся ПАНКРАТАВА, Геннадзь СІВОХІН, Юры ЧАРНЯКЕВІЧ; спецыяльны карэспандэнты: Пётр ВАСІЛЕЎСКИ, Алег КЛІМАЎ; карэспандэнт — Ганна ШАРКО; фотакарэспандэнт — Сяргей ЖДАНОВІЧ; мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД; карэктар — Мая ХУТКОВА. Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА". Дырэктар — СЛАБОДЗІЧ Ірына Аляксееўна; першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна. Прыёмная: (017) 334 57 41, 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, Чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35. Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. © "Культура", 2017. Наклад 4 001. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падпісана ў друк 15.12.2017 у 18.00. Замова 4461. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Кансерваторыя ў асобах

85-годдзе вядучай музычнай ВНУ краіны адзначана стварэннем энцыклапедыі — “Беларуская дзяржаўная кансерваторыя — Акадэмія музыкі: гісторыя ў асобах”, што днямі выйшла ў выдавецтве “Мастацкая літаратура”. Кніга аб’ямае амаль паўтысячы старонак ахоплівае каля 800 персаналіяў — усіх тых, хто выкладаў у гэтай навучальнай установе цягам яе існавання.

Надзея БУНЦЭВІЧ

— Праца заняла два гады, — расказвае загадчык навукова-даследчага аддзела БДАМ, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Нэлі Мацаберыдзе. — Быў складзены спецыяльны навуковы калектыў у колькасці дзесяці чалавек. Туды імкнуліся накіраваць не толькі музыказнаўцаў (Наталлю Ганул, Святлану Нямцову-Амбаран, Людмілу Запявалаву), але і прадстаўнікоў іншых спецыяльнасцяў: піяністку Ірыну Аношка, якая ўзначальвае фартэп’яны і

кампазітарска-музыказнаўчы факультэт, Таццяну Бодневу, што стаіць на чале кафедры струнных смычковых, Вольгу Шаўчэнка з магілёўскага філіяла, якая загадвае там кафедрай харавога дырыжыравання і інструментальнага выканальніцтва, акардэаністку Лідзію Скачко і іншых. Кніга задумвалася як працяг біябібліяграфічнай энцыклапедыі, якую пятнаццаць гадоў таму рыхтавалі Раіса Сергіенка і Валлянціна Антаневіч — “3 гісторыі музычнай адукацыі ў Беларусі. Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі, 1932 — 2002: прафесары і выкладчыкі”. Галоўнай мэтай было ўзняць усе магчымыя архівы, удакладніць, дапоўніць тыя звесткі, што маюцца, знайсці фо-

та, ідэнтыфікаваць іх. Зразумела, мы працавалі не толькі з архівамі БДАМ і Рэспубліканскай гімназіі-каледжа пры ёй. Звярталіся ў Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва, Дзяржаўны архіў Мінскай вобласці, працавалі з даглядальнікамі могілак (а раптам на помніку знойдзецца дакладная дата смерці?), запыталі старэйшых выкладчыкаў, якія шчодро дзяліліся асабістымі архівамі. Шмат сіл сыходзіла на пошукі фота. Да таго ж, многія здымкі былі групавымі. Такія фатаграфіі патрабавалася спачатку персаніфікаваць, а потым не толькі адсканаваць, але і “дапрацаваць”. Патрэбны твар “выразалі” са зробленай электроннай копіі — і, пры неабходнасці, дамалёўвалі на атрыманым партрэце адсутныя часткі, закрытыя тымі, хто стаяў побач.

Нас цікавілі не толькі біяграфіі выкладчыкаў, але і іх дзейнасць. Таму партрэты атрымаліся шматграннымі: да педагагічнай працы далучаліся спісы твораў, навуковых публікацый, канцэртных выступленняў. Вядома, найбольш складаным было аднавіць даваенны перыяд, бо многія дакументы страціліся. Але карпатлівасць і цяроўнасць аўтараў, якія адначасова выступалі даследчыкамі, перамаглі. І, скончыўшы гэту працу, мы сталі задумвацца над наступнай — выданнем матэрыялаў і дакументаў па гісторыі нашай ВНУ.

К

Калонка рэдактара

Не да банкетаў

На гэтым тыдні сваё дзесяцігоддзе адсвяткавала “Майстэрня Уладзіміра Бокуна”. Гэтую маленькую тэлестудыю, у актыве якой з тры сотні стужак, можна было б назваць нейкім эпітэтам з прыстаўкай “най-”, калі б у сваёй нішы яна не была адзінай. Іншых суб’ектаў айчыннага медыярынку, якія спецыялізуюцца менавіта на гістарычным кіно, я не прыгадаю. Прынамсі, калі казаць пра беларускую тэматыку, бо на рынку іншых краін некаторыя нашы кампаніі пастаўляюць такую прадукцыю вагонам.

Здавалася б, выключны статус дае прэферэнцыі. Балазе, у цяперашні час усеагульнай цікавасці да мінуўшчыны такая прадукцыя запатрабаваная бы піражкі. Аднак не! “Банкета не будзе — неяк не “банкетныя” часіны” — адразу папярэджваў у запрашэнні стваральнік студыі. І яно зразумела.

Ілья СВІРЫН

Тыя праблемы, якія былі акрэслены ў інтэрв’ю “К” Уладзіміра Бокуна яшчэ на пачатку года, дасюль не вырашаныя. Галоўны праект студыі — “Зваротны адлік” — па-ранейшаму замарожаны: новыя серыі не здымаюцца. Другая маштабная задума — цыкл “100 імёнаў Беларусі” — таксама прабукоўвае: за год з дапамогай дзяржавы і мецэнатаў з’явілася ўсяго некалькі фільмаў, але будучыня пакуль няпэўная.

Прычына ранейшая — брак фінансавання. У мінулыя часы маленькая студыя плённа супрацоўнічала з вялікім тэлеканалом, атрымліваючы ад яго сродкі і пастаўляючы наўзамен якасны эфірны прадукт. І ўсе былі задаволеныя. Цяпер жа для каналаў наступілі цяжкія часіны. Таму ці не апошнія рэгулярныя тэлепраекты, прысвечаныя гісторыі, загадалі доўга жыць — на іх ужо не хапае грошай. Што цікава, гэта адбывалася амаль сінхронна з гучнымі заявамі з розных трыбун пра неабходнасць пашырэння “асветніцкага” сегменту эфіру.

Многія перакананы, што, маўляў, не ўмеюць нашы стварыць цукерку, здатную прыкаваць да экрану тую ж хатнюю гаспадыню. Прэм’ера новай работы студыі Бокуна — фільма, прысвечанага Соф’і Кавалеўскай — пераканаўча засведчыла: справа зусім не ў творчых кадрах. Стужка бярэ не толькі зместам, але і карцінкай. Прыкладам, папраўдзе ўразаўся шматслойная камп’ютарная графіка Аляксея Туранава, здатная стварыць 3D-эфект нават у двух вымярэннях. Кіно сапраўды адпавядае ўсім магчымым узроўням. Таму і нядзіўна, што “Майстэрня” рэгулярна прывозіць у свой малюток офіс трафеі еўрапейскіх кінафэстаў.

Для свайго новага цыкла студыя абрала рызыкаўны фармат дакудраны — спалучэнне дакументальнага і

ігравога кіно. Сярод паборнікаў “чысціні жанру” гэты мікс выклікае супярэчліваю рэакцыю. А вось шырокі глядач, перакананы, такі падыход ацэніць: калізіі лёсу герояў яму куды цікавей за скупы набор фактаў.

Праймтаймавы “Зваротны адлік” глядзелі многія тысячы самых розных глядачоў — у тым ліку, і знаёмыя мне хатнія гаспадыні. Гэтыя фільмы выкарыстоўвалі на сваіх уроках руплівыя настаўнікі гісторыі. Балазе, кожны з іх выкладзены ў вольны доступ у Сеціва.

Як распавядаў у інтэрв’ю сам Уладзімір Бокун, бюджэты тых стужак зусім не галівудскія. Серыя “Зваротнага адліку” абыходзіцца не дзе ў 8 — 10 тысяч рублёў, а больш маштабных “100 імён Беларусі” — утвая даражэй. У маштабах краіны атрымліваюцца зусім не касмічныя сумы. Шкада, што іх не могуць выкраіць самі тэлеканалы.

Прэм’ера згаданага фільма і святкаванне юбілею адбывалася ва ўтульным кінатэатры, схаваным у вялікім шопінг-моле. “Пару дзесяцігоддзяў таму ніколі б не падумаў, што ў нас будзе як у Нью-Ёрку”, — сказаў з гэтай нагоды вядомы культуртэргер Уладзімір Шчасны, з якім мы доўга шукалі шлях да выйсця.

Так, час не стаіць на месцы, усё развіваецца. За выключэннем хіба беларускага гістарычнага кіно. Пра яго нястачу гаварылася яшчэ ў пару перабудовы, няспынна гаворыцца і сёння. І дынаміка, як бачым, несучасная.

Выйсце з сітуацыі мне бачыцца ў мэтавым фінансаванні гістарычных тэлепраектаў з бюджэту. Каб быў тэлевізійны конкурс, каб выдаткаваныя сродкі ішлі па асобным артыкуле, і нават пры ўсім жаданні іх нельга было перанакіраваць на нешта іншае. Можа, тады стварэнне такога кіно ўжо не будзе ўспрымацца выключна як падзвіжніцтва, а ў “Майстэрні” нарэшце з’явіцца канкурэнты.

К

Гукавы атлас з партрэтамі

Віктар Петакоў.

Вышэйшай прафесійнай музычнай адукацыі ў нашай краіне — 85 гадоў. А колькі нашаму фальклору? Да юбілею Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі этнамузыкалагі гэтай ВНУ падрыхтавалі ўжо дзевяты выпуск з серыі навукова анатаваных кампакт-дыскаў “Аўдыёатлас традыцыйнай музычнай культуры Беларусі”.

Надзея БУНЦЭВІЧ

— Гэта серыя, — гаворыць загадчык кабінета традыцыйных музычных культур БДАМ, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Таццяна Бяжкоў, — стала вынікам экспедыцыйна-палявых даследаванняў, што вядуцца не толькі метадыстамі-этнамузыкалагамі — супрацоўнікамі кабінета, але і студэнтамі, аспірантамі, выкладчыкамі нашай ВНУ. У фондах нашага фонаархіва этнамузыкі захоўваюцца ўнікальныя матэрыялы, назапашаныя цягам амаль 60-ці апошніх гадоў. Пасля стараннага адбору і сістэматызацыі частка гэтых запісаў трапляе ў згаданы “Аўдыёатлас”, каб быць больш даступнай для навуковага карыстання, вучэбнага працэсу.

Выдадзеныя кампакт-дыскі фарміруюцца паводле розных тэматычных ліній, якія перакрываюцца адна з адной. Так, некаторыя альбомы ахопліваюць пэўныя жанры (“Музычныя тра-

Тамара Якіменка са студэнтамі.

дыцыі Масленіцы Беларускага Падняпроўя”, “Песенна-гульнявыя традыцыі ў календарна-земляробчай культуры беларусаў”, дзе сабраны музыка абрадавых гульняў “Ваджэнне Казы” і “Жаніцьба Цярэшкі”). Іншыя засяроджаны на нейкім этнакультурным рэгіёне і яго традыцыях (“Этнамузычная традыцыя Сененшчыны”, “Календарна-песенныя традыцыі заходнепалескага-панямонскага памежжа”, “Этнамузычныя традыцыі ўсходнебеларускага рэгіёна: Чавушчына”). Ёсць і тыя, што складзены з рарытэтных экспедыцыйных аўдыёзапісаў аднаго зборніка. Асобна выхадзілі зборы Лідзіі Мухарынскай (“Этнапесенныя традыцыі Беларусі”), Тамары Якіменка (“Календарна-песенныя традыцыя паўночнабеларускага рэгіёна”). Нарэшце, выдаем мы і “партрэты” найлепшых носьбітаў беларускага фальклору (“Надзея Адамаўна

Швед”, “Народны спявак-карыфей са Шклоўшчыны Віктар Петакоў”).

Апошні са згаданых альбомаў, складзены з двух дыскаў, і стаўся дзевятым у серыі. Віктар Петакоў — чалавек неардынарны. Усё жыццё працуе даярам, мае пяцёра дачок, спявалі ў ягоным родзе ўсе жанчыны па матчынай лініі. Голас у яго нязвыклы — з высокім звонкім тэмбрам. Таму і спявае ён як мужчыну лырыку, так і абрадавыя ўзоры жаночай традыцыі. Яго майстэрства вядома не толькі ў нас (а ён часта выступае на фестывалях, аглядах, конкурсах), але і ў замежжы. Сам не гастралюе “па Еўропах” — там пабываў этнаграфічны фільм Зінаіды Мажэйка “Пранясі, Божа, хмару”, зняты студыяй “Летапіс” на “Беларусь-фільме” ў 1990-м і вядомы навукоўцам усяго свету.

К

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

**ПОГЛЯД
СКРОЗЬ ЦЯБЕ**

Мы сустракаемся з маімі візаві ў кавярні праз некалькі дзён пасля адкрыцця ў прасторы “Корпус” выставы “#открытажить”, прымеркаванай да Міжнароднага дня барацьбы за ліквідацыю гвалту ў дачыненні жанчын. Праект Аляксандра і Дар'і з'яўляецца часткай разгорнутага выказвання на тэму: што значыць быць у сітуацыі гвалту, перажыць яго, і вярнуцца да жыцця пасля траўматычнага досведу. Выстава ўключае тры часткі: “Кожная трэцяя” Васюковіч-Царык, малюнкi жанчын, якія пацярпелі ад зневажання, і фотапраект Дар'і Бубен “Выжылая”, што сімвалізуе вызваленне жанчын ад мінулага. Разам яны фарміруюць новы кантэкст, даючы глядачам уяўленне пра тое, што адбываецца з людзьмі, якія патрапілі ў пастку страшных стасункаў. У выставачнае выказванне ўключана і надзея на вызваленне, і тая прорва страху, у якой і дасюль яшчэ жывуць многія жанчыны.

— Гвалт — гэта маленькая смерць, — так Дар'я характарызуе тое, што адбываецца з людзьмі, якія перажываюць падобны досвед. — Па сваім уздзеянні на псіхіку, саматыку, арганіку цела.

Калі я гляджу на партрэты жанчын, зробленыя Аляксандрам Васюковічам, то ў першую чаргу бачу позіркi. Маўклівыя позіркi спустошанага чалавека, часам нават нібы “скрозь цябе”. Я не бачу ўсёй постаці гераінь — яны знаходзяцца ў ценю, бо не хочуць паказваць свае твары. Але я бачу іх абрысы, вочы, профіль.

Фота ўражваюць менавіта сваёй камернасцю, інтымнасцю і — адначасова — драматычнасцю. У суплёце з тэкстамі Дар'і Царык, якія сталі вынікам вялікіх інтэрв'ю з гераінямі праекта, гэта нараджае эмпатыю і судакрананне. Апавед ад першай асобы робіць перажытае жанчынамі рэальным. “Ён нанёс мне больш за 12 удараў”, “Дзяцей біў, мяне біў”, “Ён гвалтаваў мяне ўсю зіму, у любы час сутак”... Калі чытаеш падобнае, забабоны пра перабольшанне праблемы таюць як дым. Можа, камусьці немагчыма нават уявіць здзекі агрэсараў у дачыненні да сваіх блізкіх, але... яны ёсць, яны здзяйсняюцца ў сучасным, здавалася б, цывілізаваным, свеце.

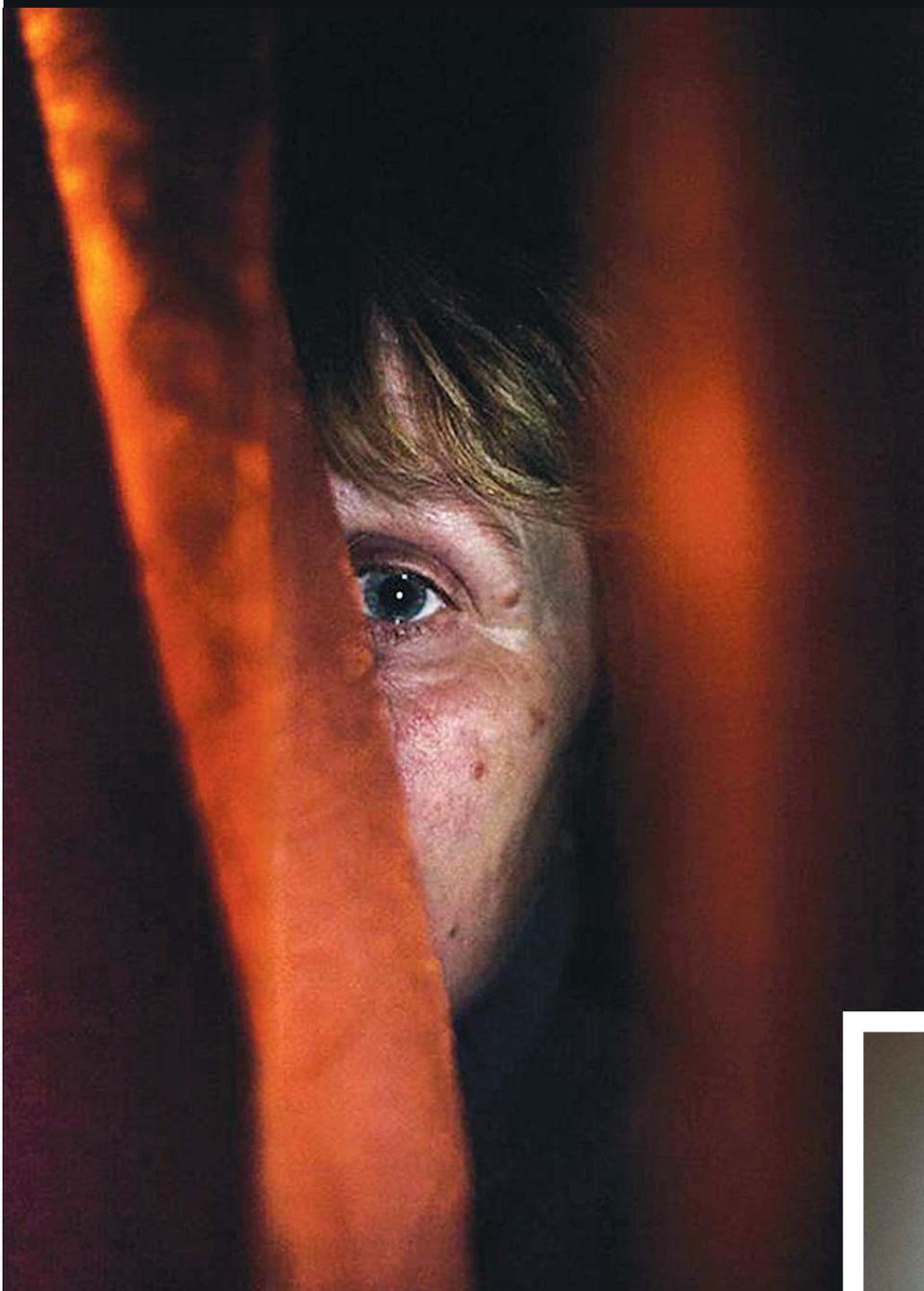
**ІНФАРМАЦЫЙНЫ
ПРАГАЛ**

— Я сутыкнуўся з паметрамі гэтай бяды толькі калі пачаў працаваць над пра-

Як распавесці пра “маленькую смерць”?

Гісторыя
аднаго праекта

Праект “Кожная трэцяя” Аляксандра Васюковіча і Дар'і Царык — гэта расповед пра боль і страх. Размова на тэму, пра якую ў нас не прынята казаць услых: хатні гвалт, што “жыве” ў кватэрах нашых суседзяў, знаёмых ды сваякоў. Кожная трэцяя — гэта тая ўражвальная лічба, якая выяўляе маштаб праблемы. Менавіта столькі жанчын пацярпелі ў Беларусі ад сваіх блізкіх. Праект Аляксандра і Дар'і — акурат той выпадак злучэння мастацтва і публіцыстыкі, які дазваляе глядачу стаць на месца ахвяры.

ектам, — распавядае пра свой “уваход” у тэму Аляксандр Васюковіч. — Візіты ў Прытулак, дзе пацярпелыя маюць магчымасць схвацца, раскрылі мне вочы на тое, што адбываецца. Інчай ніколі б не ўсвядоміў, наколькі ў нас распаўсюджаны хатні гвалт і якія пачварныя формы ён можа прымаць.

Кожная трэцяя беларуска, паўтаруся, трапіла ў сітуацыю гвалту ад блізкага чалавека. Кожны чацвёрты суіцыд з'яўляецца наступствам бытавога гвалту. Сапраўды, маштаб гэтай праблемы складана ўявіць.

Дар'я Царык, акрамя

працы ў праекце і журналісцкай дзейнасці, таксама з'яўляецца і супрацоўніцай грамадскага аб'яднання “Радзіслава”. Гэтая арганізацыя была заснаваная дванаццаць гадоў таму жанчынамі, якія пацярпелі ад гвалту, і ставіць перад сабой мэту дапамагчы тым, хто аказаўся ў складанай сітуацыі. У першую чаргу яна прадстаўляе дах і абарону ахвярам у адмысловым Прытулку. Я даведалася пра яго, калі ўпершыню ўбачыла праект маіх візаві.

— Тое, што людзі маюць такое абмежаванае ўяўленне пра праблему — прамое сведчанне памяркоўнага

стаўлення да яе грамадства, — каментуе Дар'я. — На жаль, у нашай краіне талерантнасць да хатняга гвалту высокая. Адпаведна, інфармацыі па гэтай тэме — вобмаль.

З гэтай акалічнасці, лічыць мая суразмоўца, вынікае і другая: ва ўжытку адсутнічае сама мова — размовы і спагады — якой належыць казаць

пра тых, хто пацярпеў ад гвалту. Многія журналісты, кіруючыся добрымі намерамі, даволі часта наносяць шкоду жанчынам, што рашыліся распавесці пра свой траўматычны досвед.

— “Кожная трэцяя” — гэта наш шлях запоўніць інфармацыйны прагал, — тлумачыць Дар'я мэту праекта. — Прычым мы хацелі зрабіць яго адпаведна міжнародным стандартам — паказаць, якім чынам магчыма распавядаць пра тое, што адбываецца ў нашым асяроддзі.

**ВЫМУШАНЫ
ПАДЫХОД**

Упершыню я ўбачыла фотасерыю “Кожная трэцяя” на Месяцы фатаграфіі пазалетась. Мая рэцэнзія ўтрымлівала пахвалу падыходу аўтара, які “раскрыў” тэму так далікатна — дазваляючы глядачам самім паўзірацца ў твары гераінь і даведацца пра іх лёс, “разглядзець” у зацемненай прасторы іхнія постаці. Мае ўяўленні пра гэты праект былі перакрэслены пасля таго, як фатограф паведаміў: ён абраў гэтую мову расповеду не толькі з мастацкіх меркаванняў, а найперш таму, што быў вымушаны.

— Насамрэч, мова праекта была абумоўлена абставінамі, — раскрывае карты Аляксандр. — Пе-

рада мной стаяла задача зрабіць партрэт жанчыны так, каб яе нельга было пазнаць. І адначасова мне было важна падкрэсліць, што гераіня — рэальны чалавек, асоба, а не нейкі абстрактны персанаж.

— На жаль, візуальная рэпрэзентацыя гераінь, якія пацярпелі ад гвалту, у нашым медыяполі доволі прымітыўная, — Дар'я звяртае ўвагу на спробы журналістаў ілюстраваць тэматычныя матэрыялы. — Як правіла, гэта абязлічана карцінка з інтэрнэту — акрываўлены нож, зацемненая фігура агрэсара, сціснутыя кулакі... Падобная візуалізацыя ніяк не садзейнічае ўсталяванню кантакта паміж тым, хто распавядае пра сваю бяду, і чытачом або глядачом.

Па словах Дар'і, фота жанчын са спіны, якія таксама распаўсюджаны ў падобных матэрыялах, тым больш не выклікаюць даверу і сімпатыі да ахвяр з боку чытачоў. І фотасерыя Аляксандра сталася сапраўдным рэвалюцыйным прадуктам, лічыць яна, які, нарэшце, дазволіў многім людзям убачыць канкрэтных пацярпелых.

Аляксандру даводзілася з дапамогай ценю і ракурсаў змяняць аблічча гераінь, каб блізкія не маглі іх пазнаць. Таксама фатограф быў вымушаны шукаць месца для здымак у абмежаванай прасторы, бо гераіні не пагаджаліся пакадаць Прытулак нават дзеля фотасесіі.

— Адкуль такая перасцярога і страх? — пытаюся я пра матывы, што кіруюць жанчынамі.

— Як сведчаць спецыялісты, 80% судовых спраў, звязаных з хатнім гвалтам, не даходзяць да суда, — агучвае паказальную лічбу Дар'я Царык. — Таму жанчыны да гэтай пары баяцца, што іх знойдзе

Фота з праекта “Кожная трэцяя”.

агрэсар, і яны вернуцца да ранейшага жыцця.

“ПРОРВА” БЯДЫ

— Справы падобнага кшталту, на жаль,носяць прыватны характар, а не публічны, — тлумачыць журналістка. — Жанчына піша заяву на агрэсара, а потым можа яе забраць.

— Чаму яна забірае?

— У большасці выпадкаў, калі агрэсар даведваецца пра пагрозу суда ў свой адрас, — адказвае Дар’я, — ён пачынае шантажыраваць партнёрку. Пагрозы ідуць у адрас жанчыны, дзяцей, узмацняюцца псіхалагічны ціск — і яна забірае заяву. Часам страх жанчын рацыянальны, часам — не. Але калі мужчыне няма чаго губляць — да прыкладу, яму “сведзіць” пакаранне па сур’ёзным артыкуле, — ніхто не можа даць гарантыі, што ён не здзейсніць сваёй пагрозы.

Складана вымераць і апісаць не толькі псіхалагічны гвалт, але часам нават і фізічны. “Радзіслава” неаднаразова сутыкалася з выпадкамі, калі агрэсар наносіць пабоі ахвяры так, каб не заставалася відавочных слядоў. Тады жанчыне няма чаго прад’явіць медыкам. Сітуацыя ўскладняецца ў разы, калі спецыялісты застаюцца аб’якавымі ці нават становяцца на бок мужчыны.

На маіх вачах разгортваецца “прорва” праблемы.

— Бывае і так, што ахвяра не можа атрымаць кваліфікаваную дапамогу, — Дар’я Царык апісвае не тыповую, але і не выключную сітуацыю, калі жанчына звяртаецца да псіхолога і чуюць адказ: “А вы пастрайцеся зрабіць яму прыёмнае, залагодзіце яго”. Яна слухае. Купляе бялізну, рыхтуе вчэрну, сустракае каханага. А ён заўважае, што яна сыр у салату парэзала не так, як яго мама, — і зноў яе б’е.

Як сведчыць практыка, нават праваахоўныя структуры не заўсёды даюць рады дапамагчы ахвяры. Абарончае прадпісанне — гэта дзейная мера, але ўчастковым складана пастаянна сачыць за тым, ці выконвае яго агрэсар.

— Работнікі міліцыі сапраўды загружаны, — адзначае мая візаві.

Медыкі, якія бачаць, што ў дачыненні жанчыны быў здзейснены гвалт, але не надаюць таму належнай увагі. Супрацоўнікі міліцыі, якія не заўсёды могуць прадухліць гвалт у сям’і. Псіхологі, якія нівелююць праблему. Дый нават блізкія, якія кажуць: “Пацярпі, усё наладзіцца. Усе так жывуць”. Вінаватых няма, але ўсё разам складаецца ў замкнёнае кола, вырвацца з якога ахвяры вельмі складана.

— Сёння, калі пацярпелая ўсё ж вырашыцца расправесці пра перажытае

ў СМІ, журналісты могуць атрымаць і позову ў суд за паклёп, — дадае Аляксандр. — Асабліва калі справа, як гэта часта бывае, так і не была даведзеная да суда. Таму жанчыны проста бяруць дзяцей і збягаюць у Прытулак. І добра, што ў іх яшчэ хапае сіл на гэта.

Выйсце мае візаві бачаць у аб’яднанні сіл усіх ведамстваў і выпрацоўцы адмысловага закона па прадухіленні хатняга гвалту. Як паведаміў на нядаўняй прэс-канферэнцыі прадстаўнік Міністэрства ўнутраных спраў Раман Мельнік, работа над ім ужо распачатая.

— Гэта мусіць быць праца мультыдысцыплінарнай каманды з добра падрыхтаванымі спецыялістамі, здатнымі знайсці вырашэнне кожнай канкрэтнай сітуацыі, — кажа Дар’я. — Сёння асобныя ведамствы, на жаль, не заўсёды маюць дастаткова рэсурсаў, каб выцягнуць жанчыну з такіх стасункаў. І вельмі часта яна не ў стане справіцца сама.

ДЗЕ МЯЖА?

“Кожная трэцяя” на выставе “Прафота”. Інсталцыя на арт-праекце “Імёны”. Удзел у фестывалі кароткаметражнага кіно Cinema Perpetuum Mobile. Апошняя выстава “#открытажить”. Мне давалося бачыць праект Аляксандра Васюковіча і Дар’і Царык на розных пляцоўках і ў розных творчых фарматах. Я пачынаю разумець, што гэта іх спосаб дагрукацца да кожнага з нас.

Нядаўна Аляксандр і Дар’я зрабілі новую частку праекта, стварыўшы фотайнсталяцыю гісторый, якія раскавалі ім жанчыны. Джынсы, якія спаліў бацька дачцэ, ртутны градуснік, які разбіў і схваў у падушцы жонкі яе муж, нага, якая пасінула ад марозу, — сын выгнаў маці ўзімку жыць у хлёў... Гэта ўсё рэальныя эпизоды жыцця рэальных жанчын, якія знайшлі сваё выратаванне, але па-ранейшаму баяцца адкрыць імя агрэсара.

У выпадку з хатнім гвалтам мастацкае выказванне становіцца яшчэ адным — і бадай адным з самых дзейсных — інструментам, здольным зрабіць праблему бачнай. У чым палягае сутнасць мастацтва? — самы час задаць сабе гэтае пытанне. Дзе яно распачынаецца, і дзе тады мяжа паміж ім і жыццём?

К
P.S. Агульнаацыянальная гарачая лінія для пацярпелых ад хатняга гвалту — 8-801-100-8-801. Тэлефон экстранай дапамогі для размяшчэння ў Прытулку для жанчын і іх дзяцей, пацярпелых ад гвалту — 8-029-6108355 (кругласутачна).

На маю думку

Своечасовы адказ на хваравітае пытанне

Міхаіл СТРАЛЕЦ,

доктар гістарычных навук, прафесар
Брэскага дзяржаўнага тэхнічнага ўніверсітэта:

Лічу, што дата 13 снежня 2017 года з цягам часу можа заняць пачэснае месца ў гісторыі айчынай сістэмы адукацыі. У сваёй прамове на II З’ездзе вучоных Беларусі член-карэспандэнт НАН Беларусі, старшыня камісіі па адукацыі, культуры і навуцы Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Ігар Марзалюк акрэсліў стратэгічна верны напрамак: выкладаць гуманітарныя дысцыпліны на беларускай мове, а дакладныя — на рускай.

Я рашуча падтрымліваю Ігара Аляксандравіча. Сучасны стан беларускай мовы ў нашай краіне катастрофічны. Адзінае выйсце: беларускамоўнае выкладанне ў сістэме адукацыі ў рэчышчы канстытуцыйна-прававых нормаў. І пачынаць трэба менавіта з прадметаў гуманітарнага цыкла. У дакладных дысцыплінах ёсць шмат праблем з тэрміналогіяй, і таму іх паўсюднае выкладанне на

матчынай мове наўрад ці з’яўляецца пытаннем бліжэйшай будучыні.

Што трэба зрабіць, каб давесці ініцыятыву вучонага, педагога, парламентарыя да лагічнага канца? Прыняць дзяржаўную праграму па падтрымцы беларускамоўнага выкладання ў гуманітарным сегменце айчынай сістэмы адукацыі. Яе ключавыя моманты ўяўляюцца наступным чынам.

Першы: разгляд беларускамоўнага выкладан-

ня ў сістэме адукацыі ў рэчышчы канстытуцыйна-прававых нормаў.

Другі: стварэнне тэрміналагічнай камісіі, якая павінна зняць усе пытанні па перакладзе паняццяўнага апарата. У звязку з гэтым трэба грунтоўна вывучыць досвед дзейнасці створанай Інстытутам беларускай культуры камісіі, якая вельмі паспяхова працавала ў 1920-х гадах.

Трэці: увесці беларускамоўнае выкладанне гуманітарных дысцыплін з 2019 / 2020 навучальнага года. Гэта значыць, што абавязкова павінен быць пераходны перыяд.

Чацвёрты: выкладчыкі гуманітарных дысцыплін павінны раз на пяць гадоў у абавязковым парадку здаваць кваліфікацыйны экзамен па беларускай мове.

Пяты: абавязковае цэнтралізаванае тэставанне абітурыентаў па беларускай мове.

Магу падзяліцца і ўласным вопытам. Я ўжо амаль трыццаць гадоў выкладаю выключна на беларускай мове. Мною напісаныя і выдадзеныя першыя беларускамоўныя курсы лекцый па дысцыплінах “Асновы дыпламатычнай і консульскай службы”, “Краіназнаўства. Германія і Польшча”.

Я працую ў адным з самых рускамоўных гарадоў нашай Айчыны — Брэсце. І што назіраю?

Не больш за чвэрць студэнтаў адказваюць мне на семінарскіх занятках і заліках на беларускай мове. І гэта з года ў год! Але ёсць і добры знак.

Пастаянна змяншаецца колькасць студэнтаў, якія падыходзяць да мяне і просяць, каб я чытаў лекцыі па-руску. Таму я ўпэўнены, што калі будзе прынята дзяржпраграма, то сацыяльная глеба для яе рэалізацыі будзе больш прыдатнай, чым, скажам, 5, 10, 15 гадоў таму.

Ізноў пра мову: інцыдэнт з прэцэдэнтам

Як сэрца адчувала. Усё нешта не тое надоечы сніў. Не для стваральнай працы і радаснага жыцця... І вось ён — сон у руку. Бібліятэкары аднаго з раёнаў Брэстчыны даслалі ў рэдакцыю ліст. А ў лісце — праблема. Тая, што замінае і стваральнай працы, і радаснаму жыццю.

Яўген РАГІН

Вось пра што паведамляюць аўтары допісу. “На днях па электроннай пошце атрымалі такі ліст: “Здравствуйте, уважаемый директор ЦБС! Сообщаем Вам, что отчёты за 2017 год и планы работы на 2018 год мы будем принимать на русском языке. С уважением отдел библиотековедения”. Натуральна, ліст да дырэктара ЦБС напісаны супрацоўнікамі абласной бібліятэкі. А супрацоўнікі раённай установы, звяртаючыся да нас, просяць як мага хутчэй узяць гэтае пытанне ў газеце (“пажадна, да новага года”). Усё зразумела, дакументацыю (і справаздачы, і планы) ужо трэба адпраўляць па інстанцыях у вобласць. А тут вось які моўны інцыдэнт без права выбару.

Ведаю па сабе, як цяжка ў практычнай

дзейнасці пераходзіць з беларускай мовы на рускую. Прынамсі, часу на напісанне тэксту па-руску мне асабіста патрэбна ўдвая больш, чым па-беларуску. І адчуваю я сябе, калі карыстаюся пісьмовай рускай, дошыць некамфортна. Таму любую паперчыну, анкету, даведку запаўняю-пішу на роднай мове. Дарэчы, права на гэта мне гарантуюць і Канстытуцыя, і Закон “Аб мовах Рэспублікі Беларусь”. А гавару па-руску вольна і без праблем.

У пошуках ісціны я звярнуўся да дырэктара Брэсцкай абласной бібліятэкі імя Максіма Горкага Тамары Данілюк. Вось як яна патлумачыла сітуацыю:

— Хтосьці з раёнаў прысылаў справаздачы на рускай мове, хтосьці — на беларускай. Але дзесьці 80% справаздач былі рускамоўнымі. Таму мы папрасілі людзей рыхтаваць да-

кументы па-руску. Але гэта не азначае, што мы будзем супраць прыныцапаў тых раёнаў, якія жадаюць карыстацца беларускай мовай. У нас няма ніякіх прымусаў, у нас — двухмоўе. І пачолькі справаводства ў гарвыканкаме, аблвыканкаме і ў райвыканкамах — на рускай мове, дык прасцей было б і нам рабіць гэтаксама. Агульны план дзейнасці абласной культуры ствараецца па-руску. Аднак калі той раён прыныцапава хоча выкарыстоўваць для справаводства беларускую мову, мы не будзем прымушаць штосьці мяняць.

— Дык навошта спатрэбіўся гэты ліст з катэгарычным “...мы будем принимать на русском языке”? — пытаюся я ў шаноўнай Тамары Паўлаўны.

— Каб прыйсці да падабенства, — адказала яна і яшчэ раз дадала, што справаводства ў краіне збольшага вядзецца па-руску.

Не ведаю наконт справаводства, але лісты з міністэрстваў культуры ды інфармацыі, якія трапляюць у мой аддзел рэгіянальнай культуры, спрэс беларускамоўныя.

А як з моўным пытаннем, да прыкладу,

на Гомельшчыне? Аказваецца, няма ніякіх прэцэдэнтаў з інцыдэнтамі. Дырэктар Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі Марына Рафеева кажа, што справаводчыя зборнікі ў іх — двухмоўныя. І было б дзіўна, падкрэслівае Марына Сяргееўна, каб гаворка, скажам, пра 500-годдзе беларускага кнігадрукавання ці пра юбілей Якуба Коласа і Янкі Купалы, вялася па-руску.

Намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Алесь Суша дадаў, што і планы, і справаводчы ў НББ рыхтуюцца выключна па-беларуску. Згадаў ён і пра канстытуцыйнае права беларуса карыстацца сваёй мовай.

Мяне цяпер толькі адно пытанне турбуе. Чаму ж прыкладна 80% бібліятэкараў Брэстчыны жадаюць весці справаводства па-руску? Па словах Тамары Данілюк, усе яны вельмі актыўна прапагандуюць родную мову і творы беларускіх літаратараў, але справы вядуць і працу плануюць збольшага па-руску. Вельмі загадкавыя асобы гэтыя бібліятэкары Брэстчыны.

(Заканчэнне.

Пачатак на старонцы 1.)

— Што такое, на ваш погляд, ідэальная кансерваторыя ці, як яе сёння ў нас называюць, Акадэмія музыкі?

— Кансерваторыя, паводле сваёй сутнасці, ужо і ёсць тая ўнікальная навучальная ўстанова, што не мае аналагаў і якую немагчыма паўтарыць ні ў якой іншай сістэме і сферы адукацыйнай дзейнасці. У кансерваторыі усяго свету асаблівы гістарычны лёс. І як бы яны ні называліся — проста кансерваторыя, акадэмія ці музычны ўніверсітэт, бо распаўсюджаны розныя назвы, такія ўстановы выконваюць важную і ўнікальную, непаўторную найперш па самім сваім сэнсе місію — выхаванне прафесійных музыкантаў. Такое навучанне не можа быць масавым, яго немагчыма прыстасаваць абсалютна для ўсіх. Не таму, што мы нейкая “закрытая” ўстанова, а таму, што прафесійнае мастацтва ўтрымлівае ў сабе наступную зместавую вертыкаль. Дзіця найперш павінна быць адораным. Яго мусяць заўважыць, у поўным сэнсе слова — знайсці, каб той хлопчык ці дзяўчынка прыйшлі навучацца ў школу мастацтваў. Наступная прыступка — у такога дзіцяці не павінна знікнуць жаданне навучацца музыцы і далей, у сярэдняй спецыяльнай установе. І толькі тады, магчыма, на яго шляху можа ўзнікнуць вышэйшая адукацыя ў гэтай сферы.

Хто яшчэ здольны паўтарыць такі шлях у прафесію? У дзіцінстве многія, асабліва дзяўчынкі, авалодваюць нейкім музычным інструментам, і гэта цудоўна. Хаця як толькі размова заходзіць пра тое, каб гэта стала прафесіяй і, шырэй, стылем жыцця, застаюцца адзінкі. Але заўважана, што ледзь не 95 працэнтаў тых, хто ў свой час сур’ёзна займаўся музыкой, працягваюць адукацыю і надалей — у самых розных сферах, папаўняючы інтэлектуальны пласт грамадства. Таму ідэальная кансерваторыя — тая, дзе прыродныя алмазы, якія паводле іх прыродных якасцяў можна выкарыстоўваць у вытворчасці і, у тым ліку, для вырабу неабходных побытавых рэчаў, атрымліваюць найбольш выкіпалцоную апрацоўку, становячыся дзіяментамі высокага мастацтва. Ну і, вядома, гэта вялікі навуковы цэнтр. А наша Акадэмія музыкі — гэта яшчэ і адзіны, па сутнасці, у краіне выдавец буйных твораў беларускіх кампазітараў. Мы выпускаем і сімфанічныя партытуры, і оперныя клавіры. Напярэдадні юбілею выйшла таксама ўнікальнае факсімільнае выданне “Повязь мастацтваў”, што рыхтавалася пры фінансавай падтрымцы Міністэрства інфармацыі. Яно носіць міждyscyплінарны характар і ўтрымлівае факсімільныя капіі больш як дваццаці вакальных твораў беларускіх кампазітараў-класікаў на вершы Янкі Купалы і Якуба Коласа. І ўсё гэта — у дадатак да шматлікай метадычнай літаратуры, распрацоўкі вучэбных стандартаў, праграм непарыўнай музычнай адукацыі.

— Рэформа адукацыі апошнім часам стала ледзь не перманентнай, ператвараючыся ў “вечнае пытанне быцця”. Якія далейшыя шляхі развіцця Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі вам бачацца?

Алмаз як талент, дыямент як прафесія

Дадаць электроніку, джаз, менеджмент

Рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Кацярына Дулава. / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

— Для нас самае важнае — захаваць тую сістэму адукацыі, што склалася. Не лічыце мяне кансерватарам, бо размова не пра тое, каб пакінуць узровень ведаў такім, якім ён быў сто-дзвесце гадоў таму, а пра тое, што існуючыя сёння працэсы стасункаў выкладчыка і студэнта не павінны пацягваць ад хвалюў аптэмізацыі, скарачэння спецыяльнасцей ці тэрмінаў навучання, іншых трансфармацый. Цяперашняя сістэма падрыхтоўкі непасрэдна звязаная з фізіялагічнымі магчымасцямі чалавека і працэсам яго псіхічна-інтэлектуальнага, разумовага, духоўнага сталення. Гэта закладзена самой прыродай чалавека!

— Сапраўды, далёка не ўсе вундэркінды, як паказвае практыка, становяцца зоркамі мастацтва.

— Такі шлях не норма, а хутчэй выключэнне з правілаў, кропкавая з’ява. Больш частым бывае іншы варыянт: чалавек са здольнасцямі паступова набірае моц, развівае свой дар і, нарэшце, дасягае вяршыняў. Сама гісторыя давала, колькі і чаму трэба вучыцца ў музычным ВНУ. Хутка навучыць мастацтва — немагчыма. Рамяству — можна. Калі ж мы сапраўды хочам выпусціць са сваіх сценаў дзеячаў мастацтва, дык адказнасць тут — каласальная. Мы ведаем, як павінна развівацца наша Акадэмія, і гэта не пустыя словы.

— Адна з актуальных праблем музычных навучальных устаноў — наяўнасць добрых інструментаў. Але, памятаю, гэты вучэбны год і адкрыццё канцэртнага сезона ў зале Акадэміі суправалжаліся прэзентацыяй новага раяля Steinway.

— З’явіліся ў нас і іншыя інструменты, але справа не толькі ў гэтым. Вельмі хацелася б развіваць сферу найноўшых тэхналогій, што звязана з электроннай музыкой, сучасным гуказапісам. Гэтыя кірункі, здавалася б, выходзяць за межы звыкллага акадэмічнага навучання, але насамрэч

пашыраюць яго, таму вельмі распаўсюджаны ў Еўропе і Швецы.

— Адапаведныя спецыяльнасці, ведаю, адкрыты ў іншых ВНУ, але знайсці добрага гукарэжысёра парнейшаму цяжка.

— Бо іх немагчыма навучыць у адрыве ад грунтоўнай музычнай падрыхтоўкі! У замежжы гэта разумеюць, надаючы ў кансерваторыях увагу нанатэхналогіям у акустыцы, спосабах перадачы гуку, фіксацыі нотнага тэксту. Музычны і гукавы свет змяняюцца! Змяняецца нават сістэма знаёмства чалавека з музыкой: сёння дзеці куды часцей даведваюцца спачатку пра электроніку, а не пра акустычныя інструменты, некаторыя да пэўнага часу ўвогуле не здагадваюцца пра сутнасць і само існаванне апошніх. Таму пазбягаць гэтай сферы немагчыма.

— А студыя гуказапісу? Абяжалі, што яна можа з’явіцца ў прыбудове да галоўнага корпуса.

— Так і будзе. Пакуль ідзе рамонт інтэрната. Завершым яго — зоймемся прыбудовай, дзе таксама плануецца канцэртная зала, канферэнц-зала для пасяджэнняў дысертацыйнага савета і шмат чаго іншага. Яшчэ адна галіна, якую нам неабходна развіваць, тычыцца класічнага джазавага кірунку — менавіта высокага джазу. Самымі запатрабаванымі тут з’яўляюцца такія спецыяльнасці, як фартэпіяна, духавыя і ўдарныя, вакал. У ажыццяўленні гэтай ідэі вельмі спадзяюся на дапамогу кансерваторый-партнёраў, бо ў тых жа Літве, Польшчы, Азербайджане, Грузіі гэта наладжана вельмі добра. Нарэшце, нас вельмі хвалюе музычны менеджмент. Здавалася б, гэта сфера выходзіць за межы нашай установы адукацыі: мы падрыхтавалі добрых прафесійных музыкантаў — што яшчэ ад нас трэба? Але не дае спакою далейшы лёс нашых выхаванцаў, асабліва самых таленавітых. Калі яны разумеюць, што такая сістэма існуе ў Швецы, прычым зусім

побач, у суседзяў — у Расіі, Польшчы, іншых еўрапейскіх краінах, дык едуць туды, каб максімальна рэалізаваць майстэрства, якім авалодалі. Сёння прынята ўздыхаць, што ў нас такімі музыкантамі не займаюцца адпаведныя канцэртныя агенцтвы і бюро, у вялікай колькасці распаўсюджаныя ў замежжы. Але наспей час і штосьці змяняць.

— З’явіцца менеджары, якія пачнуць “раскручваць” нашых музыкантаў. Але дзе тыя будуць выступаць — найперш у замежжы? Можна многа згадваць нашых салістаў сусветнага ўзроўню, якія самі намагаюцца ладзіць свае канцэрты. Дый тое — як дамовяцца. Няма попыту на класіку? Не падрыхтавана, не выхавана, страчана слухацкая аўдыторыя?

— Калі будавалі “Мінск-арэну”, Лядовыя палацы, некаторыя таксама лічылі, што запоўніць усё гэта будзе немагчыма. Але ж, як аказалася, не толькі попыт нараджае прапанову, але і наадварот. Па ўсім свеце сёння будуюцца найсучасныя, тэхнічна дасканалыя канцэртныя комплексы з добрымі акустычнымі заламі, якія адпавядаюць самым патрабавальным райдарам. Назаву Другую сцэну Марыінскага тэатра ў Санкт-Пецярбургу, “Тэатр у порце Гамбурга”, адмыслова змешчаны на вадзе, у тым жа Гамбургу — Эльбскую філармонію, што сапраўды адлюстроўваецца ў Эльбе, Новую Парыжскую філармонію. А колькі іх будуюцца ў Кітаі, Казахстане, Сінгапуры, Аўстраліі, іншых краінах! У нас нічога падобнага няма. Між тым, у такіх канцэртных комплексах маглі б праводзіцца не толькі міжнародныя фестывалі з удзелам зорных гасцей, але і выступленні нашых найлепшых салістаў і калектываў.

— Няўжо вы лічыце, што пры наяўнасці шыкоўных акустычных залаў туды адразу рушаць усе тыя, хто ўзрошчаны на расійскай панпе?

— Вядома, так будзе не адразу: змена густаў звычайна адбываецца са зменай пакаленняў. Але Беларусь знаходзіцца на скрыжаванні шляхоў міжнароднага палітычнага ўрэгулявання, спартыўных інтарэсаў — папраўдзе ў цэнтры Еўропы. Дык чаму б не развіваць міжнародны музычны турызм? Ва ўсім свеце ён набірае абароты. І Беларусь, з яе высокапрафесійнай музычнай культурай, якая карыстаецца аўтарытэтам у замежжы, мае ўсе магчымасці ўліцца ў гэты працэс і заняць у ім годную нішу.

— Перспектывы папраўдзе заманлівыя. А якое месца на фоне замежных аналагаў займае Беларуская акадэмія музыкі?

— У нас захаваліся і працягваюцца традыцыі высакаякаснай музычнай адукацыі, карані якой крыюцца ў гісторыі нашага ВНУ, станаўленні ў ёй маскоўскай, пецярбургскай школ. Сёння засвоены і заходні вопыт. Усё гэта прыцягвае да нас замежных студэнтаў. Што ні міжнародны конкурс — нашы пераможцы. Што ні міжнародная навуковая канферэнцыя, заўсёды ўхваляюць нашых дакладчыкаў, у тым ліку студэнтаў, магістрантаў, аспірантаў. Водгукі прафесараў, якія працуюць з нашымі выхаванцамі на майстар-класах, старшыняў Дзяржаўных камісій, што прыязджаюць сюды на іспыты, лісты, якія мы атрымліваем пасля вяртання нашых студэнтаў з замежных ВНУ па праграме абмену ERASMUS+, — нязменна захопленыя. У адрозненне ад многіх іншых ВНУ, музычныя — самыя, бадай, практыка-арыентаваныя. Бо дзеці літаральна з маленства прывучаны да сцэны, пастаянныя выступленні становяцца неад’емнай часткай іх жыцця, натуральным вынікам заняткаў у класе. Нездзіва, што гастралююць і творчыя калектывы Акадэміі — з вялікім поспехам, ніколі не саступаючы славутым прафесійным. Для моладзі гэта каласальны выканальніцкі вопыт!

— Уражвае адно пералік здзейсненых Акадэміяй праектаў. Толькі за год — сацыяльна арыентаваны цыкл канцэртаў “Дакрананне”, Велікодны фестываль, правядзенне Рэспубліканскага конкурсу дзіцячай творчасці “Талент краіны”, суцэльны шэраг іншых конкурсаў, фестываляў, канферэнцый і іншых творчых ініцыятыў.

— Сапраўды, шмат сіл аддаем асветніцтву: Акадэмія, да ўсяго, стала чымсьці накіраванай выязной маладзёжнай філармоніі, якая ахоплівае самыя розныя жанры і стылі. Імкнемся паказаць, што акадэмічныя музыканты могуць іграць не толькі класіку, але і джаз, эстраду добрай якасці, тыя ж песні з мультфільмаў. І тым самым фарміраваць у нашай краіне духоўны асяродак — важнейшая на сёння місія, якую таксама выконваюць нашы студэнты. Не на словах, а ў сваёй прафесійнай дзейнасці.

Дзень беларускага кіно — добрая нагода не толькі для таго, каб зірнуць у мінулае нацыянальнага кінематографа, але і каб абмеркаваць яго цяпершыню, праверыць на трываласць кіно сённяшняга дня. Напярэдадні 17 снежня паспрабуем вызначыць галоўныя падзеі і працэсы беларускага кіно ў 2017 годзе.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

**ЗАВЯРШЭННЕ
РЭКАНСТРУКЦЫІ
КІНАСТУДЫ
“БЕЛАРУСЬФІЛЬМ”**

Новы вытворчы комплекс з двума павільёнамі па 100 квадратных метраў кожны, адноўлены гістарычны будынак, сучаснае абсталяванне студый. Дзесяцігадовая рэканструкцыя нацыянальнай кінакампаніі ў лістападзе, нарэшце, завяршылася. Абапіраючыся на сённяшнія магчымасці, яна можа вырабляць да 15 ігравых карцін штогод. Плануецца аднаўленне рэдакцыйнага аддзела, стварэнне спецыяльнага аб'яднання маладых майстроў кіно сумесна з Беларускім саюзам кінематографістаў. Адпаведна, гаворка ідзе і пра разуменне праблемы творчага складніку, які трэба паляпшаць.

Нагадаю, што менавіта сёлета на студыю вярнуўся працаваць у якасці яе мастацкага кіраўніка рэжысёр, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, знаны педагог Вячаслаў Нікіфараў, а аддзел маркетынгу, рэалізацыі і рэкламы прадпрыемства ўзначаліў экс-дырэктар “Белвідэацэнтра” Юрый Ігруша. Гэта істотныя кадравыя прызначэнні. Як вынік, запусціўся з праектам Дзяніс Скварцоў (“Не гульня”), плануецца прыцягненне да супрацы вядомага беларускага кінематографіста Валерыя Рыбарава.

Можна сказаць, што гэты год стаў для кінастудыі пераломным: перабудова скончылася, з'явіўся спадзеў на новыя тэмы і новы ўзровень якасці. Літаральна днямі стала вядома пра прызначэнне на пасаду кіраўніка сцэнарна-рэдакцыйнага аддзела “Беларусьфільма” кінакрытыка Антона Сідарэнкі. Калі кінастудыя і дзяржава ўкладзецца ў людзей гэтаксама, як у сцены і абсталяванне, хочацца верыць, беларускае кіно распачне новы этап.

“БУМ” ФЕСТИВАЛЯЎ

Пераканаўчым сведчаннем актыўнага фарміравання кінаасяродку з'яўляецца ўсё большая колькасць невялікіх кінафестывалюў. Да ўжо традыцыйных фестывалюў кароткаметражнага кіно Сінема Regretium Mobile, дакументальнага кіно аб правах чалавека Watch Docs, мабільнага кіно velcom Сінема, скандынаўскага кіно “Паўночнае ззянне”, а таксама праекта “Кінемо”, які прадстаўляе шэдэўры нямога

Адноўлены будынак кінастудыі.

Work in progress беларускага кіно

Трэндз года ў нацыянальным кінематографі

Адкрыццё 2017-га — рэжысёрка Юлія Шатун. / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

кінематографа і музыку беларускіх кампазітараў, далучыўся цэлы шэраг самых розных ініцыятыў. Фестываль экалагічнага кіно “Планетарыум”, праект “Сваё кіно”, “Нефільтраванае кіно”, якое сёлета да прагляду кароткага метра дадала адпаведны міжнародны конкурс. Актыўна ладзіць паказы Kinosmena, з'явіўся і фестываль кароткаметражных трылераў Corn Short Film Festival.

Без сумневу, такому асартыменту можна толькі парадавацца, бо падобныя ініцыятывы спрыяюць росту цікавасці да кіно самага рознага кшталту. Што асабліва важна — глядач знаёміцца з працамі беларускіх рэжысёраў у міжнародным кантэксце і, адпаведна, можа параўноўваць. Таксама фестывалі ў нашых умовах — гэта, бадай, адзіны канал дэманстрацыі айчынных стужак незалежнай вытворчасці. Нягледзячы на пэўныя зрухі ў стаўленні кінапракатчыкаў да фільмаў беларускіх рэжысёраў — раз-пораз карціны маладых аўтараў такі дэманструюцца ў кінатэатрах — казаць пра кардынальную змену сітуацыі пакуль не даводзіцца.

**ВЫХАД МАЛАДЫХ
КІНАМАТАГРАФІСТАЎ
НА МІЖНАРОДНЫЯ
ПЛЯЦОЎКІ**

Наўмысна пакінула кінафестываль “Лістапад” па-за дужкамі ў папярэднім пункце, бо значным яго дасягненнем — акрамя, безумоўна, выбітнай праграмы — лічу дапамогу айчынным маладым кінематографістам у прасоўванні свайго кіно за мяжой. Гаворка пра Індустрыяльную платформу — праект мінскага форума, які курыруе Лізавета Бобрыкава. Плён яго працы можна было бачыць сёлета на Вільнюскім міжнародным кінафестывалі Kino Pavasaris. Пяцёра маладых дакументалістаў, прайшоўшы трэнінгі запрошанай “Лістападам” ініцыятывы B2B Doc, выдатна выступілі на індустрыяльнай праграме форума.

Наступным значным поспехам беларускіх аўтараў стала ацэнка сцэнарыя “Саламонава гара” на прэстыжнай кінаплатформе ScripTeast — адной з найвядомых лабараторый Цэнтральнай і Усходняй Еўропы. Беларусь ўпершыню прымалі ў ёй удзел, і тое, што Мікалай Лаўрынюк і Сяргей Каласоў-

Мікалай Лаўрэнюк (справа) на платформе ScripTeast.

скі былі там адзначаны, сведчыць пра вялікі патэнцыял іх працы.

Вялікую праграму беларускага кіно паказалі на Міжнародным кінафестывалі краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы ў Котбусе. Каманда айчынных аўтараў прыняла ўдзел у адмысловым Film Spring Workshop Programme у Польшчы. Радуюць і асабістыя высілки па прасоўванні ўласных стужак на буйных кінафестывалі — Настасі Мірашнічэнка, Андрэя Куцілы, Нэлы Васілеўскай.

Літаральна на пазамінулым тыдні ў секцыі Works in Progress Талінскага міжнароднага кінафестывалю “Цёмныя ночы” галоўную ўзнагароду атрымала стужка “Крышталь” беларускай амерыканкі Дар'і Жук. У якасці ўзнагароды ёй будучы прадстаўлены паслугі постпрадакшн на кінастудыі ў Фінляндыі на суму 10 тысяч еўра.

У стварэнні “Крышталя” задзейнічаны і “Беларусьфільм” — гэта, бадай, той самы прыклад, калі наша кінакампанія зрабіла слушны крок, спрычыніўшыся да кіно, якое пойдзе ў тым ліку на Захад, а не толькі на Усход.

СКЛАДАНАСЦІ АДУКАЦЫІ

Сёлета Беларуска дзяржаўная акадэмія мастацтваў выпусціла курс рэжысёраў кіно і тэлебачання. Калі ў выпадку з першымі можна назваць імёны аўтараў, за якімі цікава сачыць, то казаць пра будучыню рэжысёраў тэлебачання складана.

У гэтым кантэксце — адукацыі і кінаспрабаў — адзначым працу фестывалю і “метаду пагружэння ў кіно” Андрэя Кудзіненкі “Хранатоп” на базе адной з прыватных кінашкол. Вынікі гэтага сезону прадэманстравалі жанравае пашырэнне работ навучэнцаў — рэжысёры-ўдзельнікі заходзяць ужо на тэрыторыю псіхалагічных драм, што добра. Аднак казаць пра істотны якасны скачок стужак не даводзіцца. Калі ў выпадку работ маладых рэжысёраў Акадэміі мастацтваў сярод хібаў бачная коснасць кінамовы, то ў аўтараў “Хранатопі” — пры безумоўна цікавым пошуку — назіраецца адсутнасць сцэнарнай і ідэйнай базы, якая б дапамагала ім стварыць якасны прадукт.

Відавочна, што справа адукацыі патрабуе ад кінаасяродку больш грунтоўных захадаў, здатных перапусціць працэсы навучання, уліваючы дасягненні і тэндэнцыі сучаснага кінематографа і перасэнсаванне спадчыны беларускага кіно.

ДОБРАЕ КІНО

Безумоўна, адкрыццём гэтага года стала маладая рэжысёрка Юлія Шатун, якая не проста зняла фільм “Заўтра” за свае грошы, а зрабіла асэнсаванае аўтарскае выказванне, якое трапляе ў кантэкт сучаснага еўрапейскага кіно. У гэтым прынцыповае адрозненне стужкі Юлі ад экзерсісаў многіх яе аднагодкаў.

Сярод дакументальных стужак удалымі назаву “Янку Купалу” Віктара Аслюка і “Царагары” Андрэя Куцілы. Важнымі і дарэчнымі — “Першадрук” Ігара Чышчэні і “Зніклая паэзія” Іллі Бажко і Марты Клінавай.

У анімацыі невыпадкова лічу перамогу на “Лістападзе” фільма Юліі Рудзіцкай “І поўня стала”.

Кінаальманах “Мы”, які з 7 снежня выйшаў у рэспубліканскі пракат, можа стаць годным фарматам “спробы п'яра” для маладых аўтараў, калі будзе выпрацаваная празрыстая схема супрацы з рэжысёрамі.

Нягледзячы на тое, што ў агляд патрапілі не ўсе падзеі, агулам карціна амаль прамінулага года вымалёўвае важную тэндэнцыю звароту маладой генерацыі кінематографістаў да заходняга кінарынку і фестывалюў. З іншага боку, кінастудыя “Беларусьфільм” імкнецца захаваць ролю галоўнай базы беларускай кінавытворчасці, супрацоўнічаючы, з большага, з расійскімі кінакампаніямі. Як злучацца гэтыя два складнікі ў будучыню — пытанне пакуль адкрытае.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

ДРУГІ БОК МЕДАЛЯ

Адмыслова камунікацыйная праграма для моладзі, якая ўключае навучанне арт-медыцыні і стварэнне відэапраектаў, распачае яшчэ на пачатку кастрычніка, калі ў Мінск прыехала выстава выбітных германскіх экспрэсіяністаў першай паловы XX стагоддзя. Арганізатары выставы з Таваарства Эрнста Барлаха (Гамбург) да экспазіцыйнай часткі далучылі праект інтэрактыў, у рамках якога ўсім ахвотным прапаноўвалася ўключыцца ў тэматычны кантэкс з дапамогай розных акцывацый.

Першая група маладых людзей навучалася відэарту. Другая — пад куратарствам супрацоўнікаў музея брала на сябе ролі гіды па выставе. Кульмінацыя іх уключэння ў сэнсавую прасторы мастакоў стаў перформанс, нахніны пластыкай Барлаха і Кольвіц.

— Мы выкарыстоўвалі позы і рухі, выяўленыя ў іх творах, — распавядае Каміла Аруцонян — тая самая дзяўчына, што абняла мяне падчас перформансу. — Кожны з удзельнікаў праграмы павінен быў прапанаваць тую гісторыю, персанажа, які найбольш яго захапіў. У май выпадку гэта была маці, якая трымае ў абдымках забітае дзіця, — Каміла паводзіць мяне да вядомай працы Кэтэ Кольвіц “Жанчына з мёртвым дзіцём”. — Я абрала яе рух.

На працягу пяці субот валанджы вывучалі творчасць мастакоў. Сярод удзельнікаў праграмы — пераважна студэнты творчых ВНУ, але ёсць і юрысты, і праграмісты. Каміла, якая навуцаецца кампаратывунаму мастацтвазнаўству ва Універсітэце культуры і мастацтваў, прызналася мне, што досвед судакранання са спадчынай Барлаха-Кольвіц дазволіў ёй на многія рэчы паглядзець іншымі вачыма.

— Не будзем крывіць душы, у нашым грамадстве ёсць яшчэ перадзятасць да Германіі, — кажа дзяўчына. — Прычына зразумелая — перажытае намі палча апошняй вайны цяжка забываецца. Аднак, дзякуючы занурэнню ў мастацтва Барлаха і Кольвіц, я ўбачыла іншы бок медала: народ, на долю якога таксама выпала шмат выпрабаванняў. Бацькоў, якія адраўлялі сваё сэрца на Першую сусветную — і гублялі іх.

ПОГЛЯД МАЛАДЫХ

Зраз выстава “Эрнст Барлах — Кэтэ Кольвіц. Перадольваючы існаванне” едзе ў Санкт-Пецярбург у Дзяржаўны Рускі музей; праз пэўны час яна будзе прадстаўлена ў Кіеве, у Нацыянальным мастацкім

Перада мною стаіць дзяўчына. Яна прыкладвае рукі да жывата, потым да твару, складвае іх на плячах, працягвае насустрэч. Затым паўтарае свае рухі. Праз хвіліну я не магу не адказаць на яе заклік — мы абдымаемся. Артысты, задзейнічаныя ў дзеі — маладыя людзі, удзельнікі арт-праекта face art — face future, які суправаджаў выставу знаных германскіх мастакоў. Харэограф — Вольга Скварцова. Заклучны дзень выставы Эрнста Барлаха і Кэтэ Кольвіц “Перадольваючы існаванне” ў Нацыянальным мастацкім музеі маляўніча прадэманстраваў, што такое фінісаж, чаму ён можа быць не менш важным за адкрыццё, і якую роллю здатны выканаць медыятар — пасрэднік паміж мастаком і аўдыторыяй.

Экзамен на чалавечнасць

Падчас перформансу.

музеі Украіны. Адапаведныя арт-праекты, якія яе суправаджаюць, плануюцца і ў суседніх краінах. Вынікам “турнэ” мусіць стаць сумесная выстава-водгук удзельнікаў праграмы суправаджэння, якая будзе дэманстравацца ў Германіі.

— Пакуль яшчэ рана казаць пра фармат будучага мерапрыемства, — кажа навуковы супрацоўнік Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі і трэнер групы медыятараў Сафія Салоўская. — Але, мяркую, наш перформанс мог бы стаць яго істотнай часткай. Гэта вельмі каштоўна, калі маладое пакаленне далучаецца да тых хвалявых пытанняў чалавечасна існавання, якія закранаюць Барлаха і Кольвіц у сваёй творчасці, і дае ім сваю інтэрпрэтацыю.

НАЛАДЗІЦЬ КАНТАКТ

Што бачыць сучаснікі ў вобразах вядомых экспрэсіяністаў, творчасць якіх была адрывана ды забаронена ў нацысцкай Германіі?

— Гэта тая праблема, якія актуальныя і сёння: вайны, сацыяльная несправядлівасць, знявага жанчын, — распавядае Сафія Салоўская. — Нягледзячы на экстрэмныя развіццё нашага грамадства, лічбавую рэвалюцыю, чалавецтва па-ранейшаму не пазбавілася ад беднасці, гвалту, канфіліктаў. Мы карыстаемся гаджатамі, а ў гэты час побач з намі жывуць людзі, якія галадаюць.

ТРАГІЗМ КОЛЬВІЦ І ПЕРАМОГА ДУХА БАРЛАХА

І сапраўды, варта толькі кінуць погляд на творы вядомай германскай аўтаркі, каб пераканацца — яна мела неверагодны талент спачування і мастацкай разнастасці. Стаўшы сведкай

СМІ, якія сутыкаюцца з рознымі праблемамі ў сваім жыцці — адаптацыі, несправядлівасці ды проста выжывання.

— Мы прапаноўвалі глядачам ашукань у творах мастакоў таго персанажа, якому, на іх думку, маглі б належаць абраныя словы, — распавядае супрацоўніца музея. — І наведвальнікі заўжды знаходзілі таго героя.

На жаль, сённяшні глядач прызвычаіўся “чытаць” творы мастацтва як стужку ў сацыяльных сетках — хутка прабягаючы позіркам. Яго цяжка зачыпіць, заахоціць удзіцца. — Тут і дапамагае інтэракцыя, — каментуе работу куратара і медыятараў Сафія Салоўская. — Калі стварыць належны кантэкс, глядач мяняе сваё стаўленне. Ён пачынае эмацыйна падключачца да працэсу. Тым больш такі падыход неабходны на падобнай выставе, якая працуе са складанымі тэмамі. Многія людзі казалі, што ім цяжка і балюча ўспрымаць пэўныя творы, асабліва гэта датычыцца работ Кэтэ Кольвіц. Медыятар у такім выпадку дапамагае глядачу збалансавана сваё ўражанні.

ТРАГІЗМ КОЛЬВІЦ І ПЕРАМОГА ДУХА БАРЛАХА

І сапраўды, варта толькі кінуць погляд на творы вядомай германскай аўтаркі, каб пераканацца — яна мела неверагодны талент спачування і мастацкай разнастасці. Стаўшы сведкай

Кэтэ Кольвіц. “П’ета”.

узрушанню пачатку XX стагоддзя, Кольвіц засяродзіла ўвагу на адлюстраванні ўмоўнага жыцця і пакутаў простага чалавека — пралетарыя. У першую чаргу — жанчын, якія становяцца галоўнымі ахвярамі несправядлівасці свету. Яе графічныя цыклы “Паўстанне ткачоў” і “Сялянская вайна” — гэта працы шыкавальнай, бізлістаснай экспрэсіі, у якіх пакуты паказаны ў “топлым” алчаю. Занядбаньня памяшканні, цёмныя сутарэнні, у якіх жывуць сялянскія і рабочыя, — там пануе галечка і смерць... Людскія масы, якія ўзрываюцца, рассякаюць прастору ў бунце, цёмныя ўпадзінны вачэй паўстанцаў — гэта рух не за свабоду, гэта крык алчаю і спусташэння.

Яшчэ на пачатку Першай сусветнай вайны мастацка ўтварыла мужа алушчэй іх сына П’этэра ў войска. І ў пэўным сэнсе яе графічны праца, напісаная да рэвалюцыйных падзей у 1903 годзе, стала прароцтвам — юнак,

Кэтэ Кольвіц. “Жанчына з мёртвым дзіцём”.

якому не споўнілася і 18 гадоў, загінуў праз некалькі тыдняў па прыбыцці на фронт. Гэта трагедыя перавярнула жыццё Кольвіц — мастачка мяняе стаўленне да вайны і заклікае суайчыннікаў спыніць забойства. “Не дазваляйце перамаляць пасевы!” — цытуе яна Гётэ ў лісце да пісьменніка Рыхарда Дамеля.

Сваё пасланне страты і пакаяння мастачка ўвасабляе ў серыі драўляных гравюр “Вайна”. Кульмінацыя яе роздуму на гэтую тэму становіцца скульптура “Маці з мёртвым сынам (п’ета)”, якую Кольвіц стварае ўжо праз значны тэрмін — у 23-ю гадавіну забойства сына. Скульптура ўвасабляе жанчын, якія трымае на руках забітае дзіця. Яе постаць выяўляе не толькі смутак, вялікае гора, але і адчуванне ўласнай віны, саўдзелу ў забойстве. Нечаканы ў сваім пасланні твор уражае выразнасцю выканання і смеласцю ідэй. Невыпадкова па ініцыятыве канцлера Гельмута Коля па вылічаная копія скульптуры ў 1993 годзе стала цэнтральным аб’ектам галоўнага антываеннага мемарыяла Германіі “Ное Вахэ” ў Берліне.

Трагізм і жорсткасць прац Кэтэ Кольвіц ураўнаважваюць творы Эрнста Барлаха. Сімпацыі май-

Фота з сайта faceart-facefuture.com і аўтара

КУЛЬТУРА
WWW.KIMPRESS.BY
№ 50 / 16 СНЕЖНЯ 2017 г.

КУЛЬТУРА
WWW.KIMPRESS.BY
№ 50 / 16 СНЕЖНЯ 2017 г.

Віталі Краўчанка працягвае з асалодай займацца рэжысурай: за паўтара года ў статусе дыпламаванага спецыяліста ён ставіць свой чацвёрты спектакль. На пляцоўцы “Альфа-Тэатра” з’явіўся “Метад Гранхольма”.

Настасся ПАНКРАТАВА / Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Вам калі-небудзь прапаноўвалі загнуць жырфаў ў лядоўню? “Так” адкажуць тыя, хто праходзіў гутарку на жаданую вакансію ў кампаніі, якая захапляецца стрэсавымі інтэрв’ю. Хваля любові да нестандартных метадаў падбору пераналу дакацілася да Беларусі з дзяснятак гадоў таму. У першааснове, здавалася б, добрая мэта: выявіць, як прэтэндэнт на пасалу (дарэчы, не абавязкова на прэстыжную ці нечым адметную) можа паводзіць сябе ў нестандартных сітуацыях. Рэжысёр Віталі Краўчанка першым у Беларусі ўзяўся за модную ў свеце п’есу іспанскага драматурга Жорды Гальсерана, каб паразважаш пра наступствы, якія могуць мець для адных паперакручаныя спосабы вышчака апошняга сокі з “прасіцеля” месца, а для другіх — імкненне чаго б гэта ні каштавала дабіцца пасадзі.

Сталічны офісны трылер — не першая праца рэжысэра з далёвым матэрыялам. Улетку Віталі Краўчанка выпусціў спектакль “Метад” у Гомельскім гарадскім маладзёжным тэатры. У абедзвюх версіях рэжысёр супрацоўнічае з сізнографам-пачаткоўцам Крысцінай Баранавой. Студэнт Акадэміі мастацтваў за аснову ўзяла геаметрычную

дакладнасць прасторы, вераную — да відэочнай хваравітасці — сіметрыю, якая набліжае сцэнічны офіс да стэрыйнай аперацыйнай. Вобраз нездаровай правільнасці дапаўняе колеравае рашэнне: узяты толькі чыстыя, без прымесьця ў адценняў белы, чырвоны, чорны. Акірэры апраунуць ў тую ж каларовую гаму — ідэальна спалучэнне чалавека і інтэр’ера, калі рабаваным выбываецца з шэрагу офіснай мэблі. Пры такім палыходзе нават, здавалася б, піжонскія чырвоны шкарпэткі суксальніка ў строгім драгім кашчэме падаюцца загалды ўзгодненым бунтарствам.

У гэтым вычышчаным ад эмоцый і пачуццяў памяшканні выбываюцца па ўсім прыкметам лімона, чый

Некаторыя з іх напісаны пасля наведвання Кітая. Але і ў гэтых імпульсіўных творах пейзажны рэалі нібыта дыхаюць сваёй калейдаскапіднасцю. Таму невыпадкова адзін з іх так і называецца — “Дыханне гор”. Не ведаю, як у рэчаіснасці, а на каршыне горы сапраўды нязмушана дыхаюць.

Юрыі Хілько піша не толькі дыханне, але і “Пачуццё сівых гор”. Мы бачым прычынныя вярболодаў, што марудліва рухаюцца па горнай шыбчыцы, ды і самі вяршыні быццам бы асыржана спаўзаюць долу разам з туманам.

Кіслы прысмак карпаратыўнай этыкі

Свае меркаванне пра спектакль можна скласці 19 студзеня.

натуральны жоўты колер у прапанаваных абставінах хваравітасці — сіметрыю, якая набліжае сцэнічны офіс да стэрыйнай аперацыйнай. Вобраз нездаровай правільнасці дапаўняе колеравае рашэнне: узяты толькі чыстыя, без прымесьця ў адценняў белы, чырвоны, чорны. Акірэры апраунуць ў тую ж каларовую гаму — ідэальна спалучэнне чалавека і інтэр’ера, калі рабаваным выбываецца з шэрагу офіснай мэблі. Пры такім палыходзе нават, здавалася б, піжонскія чырвоны шкарпэткі суксальніка ў строгім драгім кашчэме падаюцца загалды ўзгодненым бунтарствам.

У гэтым вычышчаным ад эмоцый і пачуццяў памяшканні выбываюцца па ўсім прыкметам лімона, чый

Маляўнічасць адчуванняў

што створаны акрылавымі фарбамі.

Асобную залу галерэі займаюць графічныя творы мастака. І тут мы бачым не тое, што адбылося, а тое, што адбываецца. Мастак умее “злавіць” у імгненні нешта спрадвечнае, заўсёднае. Ды хіба можа быць інакш, калі ён піша “Нябесную браму”, “Мігусно шэрай прасторы”, “Знак чырвонай ітшкі” або “Сонечнае дрэва” ці нават “Пагаслы літар”, святло ад якога ўсё ж засталася? Маляўнічасць адчуванняў зыходзіць ад карціны “Заблытаная галіны таполі”, якую так і хочацца назваць рознакаляровай прывіднасцю.

Гледзячы на гэтыя і іншыя пейзажы Юрыя Хілько, міжволі палумілася, што абстрактнага мастацтва наогул няма, калі ёсць мастацтва.

На вернісажы светлагорцы, і асабліва дырэктар кар-

санажамі рулетку — і пабачыць на шкале аднолькавыя лічы алегласці. Тую ж дакладнасць ліній чакаеш і ад персанажаў, на першых хвілінах падрыхтаваўшыся наведзіць на кожнага з іх канкрэтны ірыск: цынік, няўклонды дабрак, рамантычны прастак, жалезная лэдзі. Але то быў бы не Краўчанка, каб так проста весці сваіх герояў. І справа не толькі ў звалячым дэтэктыўным сюжэце, па якім суксальнікам неабходна вылічыць, хто з іх з’явіцца пасадкай качкай — штатным псіхолагам тамтэйшага HR-аддзела. Персанажы акцёркаў Марыны Паддубнай, Івана Кушнерука, Васіля Казлова і Аляксандра Зеліноўнаў напружаным тэмпарытэ змяняюць перад глядачамі свае маскі, быццам хаме-

леоны, падстройваючыся пад патрабаванні нябачных наймальнікаў.

У гэтым месцы дазволіце сабе яшчэ адзін камплімент у бок артыстаў і рэжысёрскай задачы: у шматтэставым спектаклі, задуманым без падтрымкі мультымедыя, камп’ютарнай графікі ці спецэфектаў, чатыром акцёрам паўтары гадзіны без антракта ўдаецца працаваць на піку эмоцый, не зваліўшыся пры гэтым ў істэрыю, якая, на вялікі жаль, гучыць са многіх прафесійных сцэн. Ды і сам малады рэжысёр умела балансуе паміж касавасцю (камерыйны поспех — усё ж адзін з галоўных чыннікаў для прэм’еры на недзяржаўнай тэатральнай пляцоўцы) і філасофскай глыбінёй узнятай тэмы.

Фінал паказальны: пераможцаў няма. І не толькі па сюжэце. Тут можна доўга разважаць, чаму чалавек, дабраўшыся да хоць-якога прывіду ўлады, пачынае карыстацца ёю так, што ў іншых трашчак касткі. З жорстка запраграмаванай сістэмы выходзяць такія ж жорсткія людзі... Споўлераў даваць не буду, падкрэслію іншае: нельга бязмежна давіць на псіхіку — вы атрымаеце зломленага чалавека, ды і самі згубіце чалавечасна аблічча. У выніку і выпрабавальнікі, і паддоследныя сканчваюць тым самым вышчунтым лімонам: без душы, гучыць са многіх прафесійных сцэн. Ды і сам малады рэжысёр умела балансуе паміж касавасцю (камерыйны поспех — усё ж адзін з галоўных чыннікаў для прэм’еры на недзяржаўнай тэатральнай пляцоўцы) і філасофскай глыбінёй узнятай тэмы.

Юрыі Хілько. “Сосны і горы”.

Ці трэба казаць, што сустрача з мастаком і педагогам (Юрыі Хілько вядомы і як аўтар некалькіх вучэбных дапаможнікаў па выяўленчым мастацтве) была для светлагорцаў вельмі жадала. Спядзяюся, і ён адчуў усю шчырасць іх удзячнасці. На жаль, да нас не змог прыехаць Глеб Отчык, цыкл пейзажных твораў якога, напісаных у час сумеснай з Юрыем Хілько творчай камандзіроўкі ў Кітай, таксама экспануецца ў галерэі. Але яны патрабуюць асобнай размовы.

Ізяслаў КАТЛЯРОЎ

Спектакль будзеца па прынтцыпе квэсту, што сёння ў трэндзе: канверты з заданнямі, нябачны супернік і абмежаваны час, сыход якога адмяраецца секундамерам. Толькі на кану не поршыа адрэналін у сувязі з выйгрышам, а сумленне, этыка, гонар — тое “залішняе”, чым лёгка гатовы ахвяраваць прэтэндэнты на высокі пост. Жанр трылера разыграны як па нотах. Для нагнятання атмасферы ў лікавыя моманты нават гучыць назойліва “трывожная музыка” (адзінае пастановачнае рашэнне, якое ўсё ж паказалася залішне надукучлівым).

Фінал паказальны: пераможцаў няма. І не толькі па сюжэце. Тут можна доўга разважаць, чаму чалавек, дабраўшыся да хоць-якога прывіду ўлады, пачынае карыстацца ёю так, што ў іншых трашчак касткі. З жорстка запраграмаванай сістэмы выходзяць такія ж жорсткія людзі... Споўлераў даваць не буду, падкрэслію іншае: нельга бязмежна давіць на псіхіку — вы атрымаеце зломленага чалавека, ды і самі згубіце чалавечасна аблічча. У выніку і выпрабавальнікі, і паддоследныя сканчваюць тым самым вышчунтым лімонам: без душы, гучыць са многіх прафесійных сцэн. Ды і сам малады рэжысёр умела балансуе паміж касавасцю (камерыйны поспех — усё ж адзін з галоўных чыннікаў для прэм’еры на недзяржаўнай тэатральнай пляцоўцы) і філасофскай глыбінёй узнятай тэмы.

K

Такою акцыю ў Зэльвенскім раённым цэнтры культуры і народнай творчасці правялі ўпершыню. Гэта быў адкрыты конкурс на самабытны рэцэпт стравы нацыянальнай кухні рэгіёна “Гатуем сваё”. Як паведамляе загадчык аддзела па развіцці народнай творчасці згаданай вышэй установы Алена Ламека, кулінарнае свята арганізавалі Беларускае грамадскае аб’яднанне “Адпачынак у вёсцы”, фермерская гаспадарка “Верас” пры падтрымцы аддзелаў ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі райвыканкама.

Яўген РАГІН

Салёны гурок з крапівою

Кулінарны конкурс ладзіўся ў рамках праекта “Турыстычная дэстынацыя “Зэльвенскі дыяруш””: умацненне партнёрства, развіццё крэатыўных ініцыятыў і адраджэнне спадчыны”. Патлумачу, што слова “дэстынацыя” ў дадзеным выпадку азначае тэрыторыю, дзе для турыстаў створана належная інфраструктура. Але вернемся да кулінарных аспектаў. На конкурсе прэзентаваліся сапраўдныя кулінарныя шэдэўры: клёцкі з грыбамі, запяканкі, хатняя вядліна, дзеруны, салёныя гуркі з крапіваю, звараная ў гарбузе каша. На Зэльвеншчыне час ужо кулінарную карту складаць ды прадаваць яе турыстам-гурманам.

Яшчэ адзін прыклад сумесных намаганняў, скіраваных на дасягненне агульнага выніку. Намеснік дырэктара Ашмянскай дзіцячай школы мастацтваў Таццяна Печкур напісала, што ДШМ арганізавала канцэрт “Шматгучная Беларусь” у кавярні “Стары горад”. Мерапрыемства ладзіцца ўжо чацвёрты год запар і кожны раз прысвячаецца новай тэме. Білеты набыліся загадзя. А кавярня, нягледзячы на будні вечар, была цалкам запоўнена — доказ таго, што такія канцэрты сталі для Ашмян знакавымі. Таццяна Печкур аналізуе сцэнарый акцыі: “Асноўная мэта яе — больш шчыльна знаёмства з беларускімі кампазітарамі і іх творчасцю. Вядучыя карысталіся толькі беларускай мовай. Канцэрт суправаджаўся фота- і відэа-

апрэзентацыямі. А інструментальныя ды вакальныя выступленні старшакласнікаў і настаўнікаў дэманстравалі шматграннасць беларускай культуры”. А мяне зацікавіў факт цікавага партнёрства: ДШМ + кавярня. Таццяна Печкур расказвала мне па тэлефоне, што чатыры гады таму выкладчыкі ўстановы папрасілі кіраўніцтва кавярні выкарыстаць яе ў якасці канцэртнай залы. Прапанова была імгненна падтрымана. І вось што цікава, заўважную эканамічную выгоду ад такога пагаднення атрымлівае толькі школа, бо менавіта яна прадае білеты. А “Стары горад” набыў славу гэтага цэнтры падтрымкі мастацтваў. У прынцыпе, такі статус павысіў папулярнасць кавярні. Павялічылася, натуральна, і колькасць яе наведвальнікаў. Словам, карысць ад сяброўства — агульная.

Клуб “Гасцінныя сустрэчы” Цэнтры мастацкай творчасці дзяцей і моладзі Фрунзенскага раёна сталіцы “Зорка” (кіраўнік Валянціна Яргольская) запрасіў да сябе беларускіх літаратараў Ірыну Масляніцкую, Міколу Багадзяжа і Алену Басікірскую. Як і заўсёды, прысутнічалі ў зале і школьнікі Фрунзенскага раёна. Гаворка ішла аб правах дзіцяці. Письменнікі распавядалі пра жыццё і творчасць, падарылі школьнікам свае кнігі.

Мастоўская раённая дзіцячая бібліятэка абслугоўвае, натуральна, і тых чытачоў, якія маюць патрэбу ў асаблівай увазе. На бібліятэчнае

мерапрыемства “Агні цырка” былі запрошаны, да прыкладу, выхаванцы Цэнтры карэкцыйна-развіваючага навучання і рэабілітацыі горада Мастоў. У маленькіх гасцей з’явілася магчымасць стаць цыркавымі артыстамі: клоунамі, дрэсіроўшчыкамі, жанглёрамі і асілкамі. “Колькі было эмоцый, — піша загадчык Мастоўскай раённай дзіцячай бібліятэкі Таццяна Ярашук. — А для маладых людзей, якія наведваюць Цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Мастоўскага раёна, бібліятэкары падрыхтавалі квэст “Пірацкія скарбы”. Юнакі і дзяўчаты ператварыліся ў піратаў і шукалі скарб. Безумоўна, знайшлі!”

У чытальнай зале цэнтры бібліятэкі Беразіно ладзіўся круглы стол “Зрабі выбар на карысць здароўя”. Пра гэта паведамляе бібліятэкар аддзела абслугоўвання Кацярына Ярмолінская. У мерапрыемстве бралі ўдзел благачынны Бярэзінскай акругі, прагатаіерэй Ілья Ганчарук, урач-эпідэміялаг Бярэзінскага цэнтры гігіены і эпідэміялогіі Алег Вараб’ёў, псіхалаг тэрытарыяльнага цэнтры сацыяльнага абслугоўвання Настасся Кушнер, дырэктар Бярэзінскай спартыўнай школы алімпійскага

рэзерву Міхаіл Фясун. Гаворка ішла пра барацьбу са СНІ-Дам. “Спадыёмся, — піша аўтар, — што дадзены круглы стол стаў маленькім крокам у вырашэнні валькай праблемы”.

Настаўніца Ашмянскай дзіцячай школы мастацтваў № 3 Наталія Латышава распавяла, што навучэнцы ДШМ горада Барані атрымалі ўзнагароды XXIII Міжнароднага конкурсу дзіцячай і юнацкай творчасці “Ружа Вятроў” (Масква). Цягам двух дзён спаборнічалі 1250 канкурсантаў з 3 рэгіёнаў Расіі, а таксама — з Беларусі, Ізраіля, Швецыі, Казахстана. Дыпламам лаўрэата ўзнагароджана Ганна Мамантава; дыпламамі адзначаны фартэп’яністы дуэты “Нюанс” — у складзе Сафіі Андросавай і Ілоны Чарняковай, “Квінталька” — у складзе Мар’яны Лесніной і Таццяны Ізмайлавай; а таксама — Паліна Пастаногова.

Інфармацыя з аддзела метадычнай работы Карэліцкага раённага цэнтры культуры і народнай творчасці. У Карэлічах прайшоў конкурс “Містэр малады спецыяліст — 2017”. За званне “самага-самага” змагаліся супрацоўнікі раённага аддзела па надзвычайных сітуацыях Вячаслаў Міселя, прадстаўнік Дэпартаменту аховы Аляк-

сандр Сіроцін і спецыяліст электрасетак Віктар Хвясько. Першы стаў “Містэрам Спорт”, другі — “Містэрам Інтэлект”, трэці стаў “Містэрам Крэатыўнасць” і заслужыў сімпатыю гледачоў.

У Столінскім гарадскім доме культуры выбралі лепшую сюжэтно-гульнявую праграму “Навагодні фестываль-2017”. Работнікі культуры Асаўскага, Руханскага, Белаўскага сельскіх дамоў культуры, Мачульскага дома фальклору і педагогі сістэмы адукацыі падрыхтавалі сем праграм. Пераможцы вызначаліся па трох намінацыях: “Найлепшая праграма”, “Найлепшае музычна-харэаграфічнае суправаджэнне праграмы”, “Найлепшыя Дзед Мароз і Снягурка”. Перамаглі адпаведна Мачульскі дом фальклору, сярэдняя школа № 3 Століна, Васіль Казакевіч і

Знаёмства са Скірмантава — былой вёскай, якая з 2010 года стала аграгарадком, — паказала, што, дзякуючы намаганням органаў улады рэгіёна і мясцовых дзеячаў культуры, гісторыя гэтай зямлі і яе традыцыі жывыя. Аднак пытанне іх пераемнасці справядліва хвалюе энтузіястаў.

Алег КЛІМАЎ,
Мінск — аграгарадок Скірмантава
Дзяржынскага раёна
Мінскай вобласці —
Мінск / Фота аўтара

У Скірмантава, акрамя работнікаў мясцовых устаноў культуры, я абзавёўся яшчэ двума гідамі па яго культурным жыцці. Імі выступілі адзінаццацікласнікі тамтэйшай школы Ксенія Чупрыкава і Вадзім Сарафіновіч — між іншым, танцавальная пара ў гуртку Дома культуры. Акрамя таго, дзяўчына і юнак займаюцца сольным і харавым спевамі, вядуць мерапрыемствы. А яшчэ Ксенія малое, марыць стаць дызайнерам і ў вольны час чытае... Шэкспіра. Вадзім пакуль не вызначыўся з выбарам жыццёвага шляху, але больш за ўсё схіляецца да напрамку культурнага.

ШТО ГУБІЦЬ БІБЛІЯТЭКІ

Мы часам забываемся, што сэнс функцыянавання бібліятэк заключаецца не толькі ў тым, каб чытачам выдаваліся запатрабаваныя імі выданні, але яшчэ і шмат у чым іншым. Кіраўнік Скірмантаўскай сельскай кніжніцы Нэлі Янкоўская адным з галоўных прыярытэтаў у працы “сваёй” установы вызначае крэатыўнасць. І ў мяне склаўся ўражанне, што зроблена ёй у гэтым кірунку столькі, колькі іншыя, значна буйнейшыя профільныя установы, у актыўнасці сабе занесці не могуць. Яна запісвае апаваданні старажылаў аб уласных лёсах і пра вёску наогул, ведучы яе гісторыю з дапамогай тых жа сведак; збірае мясцовыя вусны і песенны фальклор. І ўсё гэта афармляе дакументальна. Цікавае да пошукаў бібліятэкара праявіў Інстытут культуры Беларусі, але на тым пакуль усё магчымае супрацоўніцтва і скончылася.

У 2017-м Нэлі Сяргееўна дала старт праекту “Хачу быць чытачом” для вучняў 1 — 4 класаў, разлічанага да 2020 года. Сёлета дзяцей знаёмлілі з біяграфіямі і творамі літаратараў свету, якія адзначалі свае юбілеі ці маглі б іх адзначаць. У рамках іншага праекта — “Крокам родным краем — старонкі

Хто ж будзе “Ката пячы”?

Няўжо бібліятэкі і клубы —
адно для дзяцей і пенсіянераў?

гісторыі збіраем”, — адбыліся мерапрыемствы, прысвечаныя менавіта літаратарам Койданаўшчыны. З зусім нядаўніх бібліятэчных падзей — фальклорная гульнятэка “Хадзіце да нас гуляці — карагод спраўляці”, якая прайшла ў лістападзе.

Сумесна з Домам культуры там дзейнічаюць два клубы па інтарэсах — літаратурна-мастацкі для дзяцей малодшага ўзросту “Сонейка” і для людзей пажылых “Надзея”.

У Скірмантава прапісана каля 450 чалавек, і амаль кожны з іх мае бібліятэчны фармуляр. Плюс “дачнікі”, якія набылі тут дамы, арандатары і чытачы з суседніх вёсак. У месяц наведванне складае каля чатырохсот чалавек, але асноўны кантынгент — людзі каля і пенсійных гадоў. Нэлі Сяргееўна апыраджае маё пытанне:

— А вы самі пайшлі б у бібліятэку, калі вам у будні трэба ўставаць гадзін у пяць-шэсць раніцы, каб выпраўляцца на працу ў наш раённы цэнтр Дзяржынск ці Мінск? Ды і на выхадных ужо някіх сіл і жадання няма ў такіх людзей, каб зазірнуць да нас.

Лагічна мне тады здалася і паглыбіць тэму краязнаўства. Калі насельніцтва аграгарадка радзее, калі яго працаздольная частка занятая ў першую чаргу ўладкаваннем сваёй асабістай матэрыяльна-эканамічнай прасторы, то каму ж перадаваць усе тэя веды і адкрыцці, назапашаныя і зробленыя спадарыняй Янкоўскай, хто іх будзе захоўваць і памнажаць?

— Не трэба быць такім песімістам, — супакоіла мяне яна. — Я шчыра веру, што тое зерне любові да малой радзімы, якое мы сеём у душах маленькіх дзяцей, дасць свае парасткі. І ўжо стаўшы дарослымі, яны хоць бы ў хвіліны адпачынку ад гэтага колабегу пад назвай

жыццё, нешта зрабляць для захавання спадчыны свайго краю, няхай і апасродкавана.

І Нэлі Сяргееўна распавяла мне пра яшчэ адно сваё “ноу-хау” — на прыкладзе перакіднога календара. Бабулі і дзядулі Скірмантава “дораць” ёй мясцовыя аўтэнтчныя словы, якія даўно выйшлі з ужытку ды замененыя іншымі. І спадарыня Янкоўскай “адкрывае” іх не толькі маленькім жыхарам аграгарадка на нейкіх мерапрыемствах, але і вяртае ў свядомасць іх бацькоў.

Як? Ды проста! На кожнай старонцы календара, вырабленага паводле замовы і макету падзвіжніцы, выдзелена тое самае забытае слова з яго перакладам на сучасную беларускую мову. Прыходзяць мамы і таты ў бібліятэку і, быць можа, міжволі звяртаюць увагу

на календары з напамінкам.

Глядзіш, у каго-небудзь дыялектызмы ў падкорцы і адкладуцца, і будуць перадавацца з пакалення ў пакаленне.

На складанасці ў сваёй працы Нэлі Сяргееўна не скардзіцца. Толькі наракае на пацёкі, якія часам з’яўляюцца ў верхніх кутах столі. Некалі пры рамонце будынка прыбра-лі частку яго вентыляцыі, пустэчы закрылі бляшаны-

мі лістамі, але пры адпаведным надвор’і вільгаць унутр пранікае. Будаўнікі спасылаюцца на няўдалы праект памяшкання, што не дазваляе ім прывесці ўсё ў належны стан. А волкасць для бібліятэкі — хай і невялікая — рэч небяспечная. І не толькі для кніг, але і для куточку сялянскага побыту, прадметы для якога збіралі і збіраюць усёй грамадой (да прыкладу, экспанат “Старажытная ступа” не так

даўно справіў сваё стагоддзе). Адна з вадкіх плям знаходзіцца амаль над гэтым міні-музеем.

Каментарый

Вадзіма САРАФІНОВІЧА:

— Я часта бываю ў Доме культуры і бачу, што людзі бібліятэку наведваюць, але сам у яе хаджу рэдка: калі нешта захочацца прачытаць або трэба знайсці нейкую інфармацыю, карыстаюся інтэрнэтам. Ды, шчыра кажучы, і часу ўжо няма на тое, каб пачытаць штосьці выключна ў задвальненне — як было раней, калі я прыходзіў сюды за фантастыкай. А ў школьнай бібліятэцы ёсць усё, што нам трэба па праграме.

Каментарый

Ксенія ЧУПРЫКАВАЙ:

— Люблю класічную беларускую літаратуру. Аднак у мяне на чытанне таксама цяпер не хапае часу: наш клас выпускны, і

Дом, што справіў у лістападзе 35-гадовы юбілей. Гэты ДК, між іншым, знакаміты на ўсю краіну: адноўленая ў 1994 годзе сваякхай яго дырэктара Наталлі Радзько абрадавая гульня “Ката пячы” занесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Рэспублікі Беларусь.

У Доме культуры працуе дзесяць гурткоў і клубаў. Кажучы пра тое, што яшчэ адрознівае дзейнасць “яе” ўстановы, Наталля Пятроўна называе “фірмовыя” побытавыя танцы, прысвечаныя Скірмантава аўтарскія песні і бясплатную “Навагоднюю ёлку”.

А перажывае спадарыня Радзько за тое, што моладзі ў Доме культуры магло б быць і больш. Не так ужо моцна вабіць яе народная творчасць, таму і задумваецца перыядычна дырэктар аб тым, каму ж яе перадаваць.

З’явілася і новая праблема: заняткі ў тутэйшай школе з восені ссунуліся па часе наперад і пачынаюцца ў 9 раніцы. Навучэнцы малодшых класаў цяпер прыходзяць у клубныя гурткі бліжэй да шасці гадзін вечара. Восем бацькі некаторых з іх і задумаліся — а ці варта адпраўляць у ДК сваіх дзяцей у перыяд, калі на двары рана цямнее? А паколькі ўстанову наведваюць і дзеці з суседніх вёсак, у іх узніклі складанасці з вяртаннем дадому — аўтобусы курсіруюць па ранейшым раскладзе, і чым бліжэй да ночы, тым паўзы паміж рэйсамі даўжэй. Трэба нешта рабіць...

Каментарый

Ксенія ЧУПРЫКАВАЙ:

— Мянэ ў ДК усё здавальняе — хоць, можа, ён трошкі і несучасны ў тым сэнсе, што ў яго аб’яднання пераважна людзі сярэдняга і старэйшага пакалення і дзеці. А моладзь сюды прыходзіць, у асноўным, толькі на дыскатэкі. Але няпраўда і тое, што яна ўся пагадоўна ўткнулася ў сацыяльныя сеткі і больш яе нічога не цікавіць: хтосьці з маіх аднакласнікаў займаецца спортам, хтосьці грае на гітары.

Каментарый

Вадзіма САРАФІНОВІЧА:

— Калі нам нешта не падабаецца ў працы Дома культуры, мы проста пра гэта гаворым Наталлі Пятроўне, і яна да нас прыслухоўваецца. Ухл у танцавальным гуртку робіцца на бытавых, народных танцах, і мне іх дастаткова, сучасныя не прыцягваюць. А ў вакальным спяваем усё — і беларускае, і замежнае. І стылі самыя розныя. Я пагаджуся і не пагаджуся з Ксюшай з нагоды сённяшняй моладзі. Напэўна, гэта ўсё ж такі мы з ёй ды яшчэ некалькі чалавек у Скірмантава такія “дзіўныя”.

“ДЗІЎНЫЯ” ЛЮДЗІ

Але ёсць у Скірмантава і такія працаздольныя, якія ўсё ж знаходзяць час на культуру. І дарога іх ляжыць у яе

Адзначаючы чарговы, 35-гадовы юбілей “Крупіцкіх музыкаў” — а мне давалося прысутнічаць і на ўсіх папярэдніх — мы зноў і зноў вяртаемся да феномену гэтага адметнага калектыву. Яго стварэнне і імклівы творчы ўзлёт сталі сапраўднай з’явай у народным мастацтве нашай краіны канца мінулага стагоддзя. Але сёння ўзнікае пытанне: што трэба зрабіць, каб такія з’явы нараджаліся як найчасцей?

асабіста засведчыць, што выступленні “Крупіцкіх музыкаў” мелі феноменальны поспех сярод удзельнікаў і гасцей гэтага галоўнага сусветнага фальклорнага форуму.

Менавіта “Крупіцкія музыкі” першымі распачалі актыўную дабрачынную дзейнасць. Падчас кожнай паездкі за мяжу за кошт атрыманых ад канцэртаў сродкаў яны набывалі, прывозілі і перадавалі мясцовым бальніцам і жыхарам патрэбныя медыкаменты. Менавіта дзякуючы “Крупіцкім музыкам” завязалася сяброўства і сталае супрацоўніцтва кіраўніцтва і жыхароў галандскага гарадка Маркела, нямецкага Шпэле і Крупіцы. Быў створаны дабрачынны фонд па зборы сродкаў

ён быў душой і вельмі прынымным экспертам традыцыйнага фестывалю народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік”, стварыў унікальную капэлу духавых народных інструментаў “Гуды”. Дзякуй Богу, Гром паспеў сфарміраваць сваю школу і падрыхтаваць вучняў.

Як засведчыў юбілейны творчы вечар у Белдзяржфілармоніі, “Крупіцкія музыкі” і сёння высока трымаюць творчую планку, беражліва захоўваюць традыцыйны калектыву. І ў гэтым вялікая заслуга цяперашніх кіраўнікоў ансамбля — Наталлі Лісіцы і Георгія Чорнага, якія многія гады працавалі плеч з Громам. А што ж іншыя ансамблі?

ду, жалеікі, акарыны? Гэтыя і іншыя інструменты ўжо добра даследаваны, ёсць метадыка іх выкарыстання, майстры па вырабе... Унікальным тут з’яўляецца Заслужаны аматарскі калектыв фальклорны ансамбль “Дударыкі” гімназіі № 14 Мінска, у сённяшнім рэпертуары якога задзейнічана амаль уся палітра народных музычных інструментаў, а ў склад калектыву ўваходзяць ансамблі гармонікаў, луд, жалеек, акарын.

Ёсць і шэраг іншых пытанняў. Ці можа паўнаватарна існаваць ансамбль песні і танца без музычнай групы? Ці дапушчальна, калі ў рэпертуары калектыву — адзінкавыя рэгіянальныя твораў,

БРАК СТЫМУЛАЎ І РЭПЕРТУАРНЫ ГОЛАД

Каб павучыцца адметнаму вопыту ў іншых і крытычна ацаніць свае дасягненні, многім творчым калектывам не хапае канцэртных выступленняў, фестывалю з паўнаватарскай конкурснай сітуацыяй і высокай мастацкай планкай. У гэтым сэнсе заслугоўвае ўвагі прыклад Мінскай вобласці, дзе штогод праводзіцца фест “Напеў зямлі сваёй”, чые ўдзельнікі знаходзяцца ў роўных конкурсных умовах.

Вельмі шкада, што цікавая ідэя правядзення Рэспубліканскага фестывалю народнага мастацтва

Ці ўсе “Заслужаныя” сапраўды заслужылі?

Ансамбль “Крупіцкія музыкі” першым у краіне атрымаў званне Заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь.

ПЕРШЫЯ ВА ЁСІМ

Менавіта ансамбль, створаны таленавітым дырэктарам Крупіцкага дома культуры Уладзімірам Громам, стаў першым творчым калектывам, які актыўна распачаў сістэмную дзейнасць па адраджэнні і папулярызаванні фальклорнай спадчыны. Менавіта ён стварыў “моду” на аднаўленне, рэканструкцыю і ўвядзенне ў музычную практыку раней забытых народных інструментаў — дуды, басэглі, колавай ліры, саломкі, варгана, акарыны, пастуховых труб і многіх іншых (іх сёння ў калектыві ансамбля каля сотні). Менавіта “Крупіцкія музыкі” першымі пачалі збіраць мясцовы і рэгіянальны фальклор, фармуючы на яго аснове адметны рэпертуар.

Многія творы Уладзіміра Грома і яго ансамбля сёння сталі класікай народнага мастацтва і выконваюцца прафесійнымі і аматарскімі калектывамі краіны. Тое ж тычыцца і харэаграфічных кампазіцый, створаных таленавітым харэографам Георгіем Чорным.

У 1996 годзе “Крупіцкія музыкі” годна прадставілі краіну на Першай сусветнай фальклорна-рэспубліканскай фестывалю ў Нідэрландах. Фактычна гэта была прэзентацыя беларускага народнага мастацтва для афіцыйных і творчых дэлегацый 109 краін свету. Як кіраўнік нашай беларускай дэлегацыі і старшыня Нацыянальнай секцыі КЮФФ, магу

для будаўніцтва ў вёсцы сучаснага амбулаторнага цэнтру або, як называлі яго нашы замежныя сябры, Дома медыка.

ЗАХОЎВАЮЧЫ ЭТАЛОНЫ

А яшчэ ансамбль першым у краіне атрымаў званне “Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь”. Больш за тое, калі ў 1991 годзе мы ў Міністэрстве культуры распрацоўвалі само палажэнне аб парадку надання гэтага звання, то арыентаваліся менавіта на высокі ўзровень “Крупіцкіх музыкаў”. Яны ўжо ў той час сталі сапраўднай творчай лабараторыяй, на базе якой рэгулярна праводзіліся розныя семінары, майстар-класы, паказальныя канцэрты.

Сёння мы з удзячнасцю згадваем апантанага даследчыка беларускай народнай музыкі Уладзіміра Грома. У “Крупіцкіх музыках” на працягу многіх гадоў ён паспяхова рэалізоўваў сваё творчае крэда — раскрываў і ўзбагачаў адметнасць беларускага музычнага мастацтва і песеннай культуры. Нельга не ўспомніць яго ініцыятыву і вялікія намаганні па стварэнні на базе Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў навукова-творчай лабараторыі па вырабе і рэканструкцыі народных музычных інструментаў.

У краіне сёння — 104 творчыя калектывы, якія маюць званне “Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь”. Многа гэта ці мала (у свой час меркавалася, што іх будзе ўсяго 50 — 60)? А дакладней, ці ўсе яны адпавядаюць патрабаванням, якія прапісаны ў артыкуле 249 Кодэкса аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь?

Ці кожны з такіх калектываў ажыццяўляе рэгулярную пошукава-збіральніцкую і краязнаўчую работу? Ці ўсе яны займаюць статус базавага калектыву па аказанні метадыка-кансультацыйнай дапамогі, з’яўляюцца своеасаблівым эталонам і творчай лабараторыяй для іншых? Урэшце, ці можна сказаць, што вынікі творчай дзейнасці кожнага з “заслужаных” адпавядаюць нацыянальным культурным традыцыям?

Нават на прыкладзе ўдзелу ў міжнародным фестывалі народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік” мы часта адзначаем адсутнасць у рэпертуары многіх калектываў цікавых рэгіянальных твораў, жаданне задзейнічаць фанэграму (што забараняе той самы артыкул Кодэкса), небагатую палітру народных музычных інструментаў і выкарыстанне замест іх сучасных эстрадных.

Ці часта можна ўбачыць у складзе народнага ансамбля ду-

ры, а амаль палова канцэртных нумароў — на рускай мове? Гэта тая рэальнасць, з якой даводзіцца часта сустракацца на практыцы.

Відавочна, што патрабаванні да “Заслужаных” калектываў павінны быць вельмі высокімі, аднак пры гэтым яны патрабуюць і асаблівай увагі ды падтрымкі і з боку спецыялістаў, і з боку дзяржаўных органаў. Бо такія ансамблі не толькі захоўваюць традыцыі народнага мастацтва, але і перадаюць генетычную памяць нацыі новым пакаленням.

Захоўваючы эталоны, мы будзем мець гарантыю развіцця (або адраджэння) відаў і жанраў народнага мастацтва і ў бліжэйшай будучыні, калі колькасць творчых калектываў пачне аб’ектыўна скарачацца — што, на жаль, пацвярджае і статыстыка апошніх гадоў. Гэтая прыкрытэтычнасць павінна быць і ў фінансавай падтрымцы для набывання музычных інструментаў і адметных сцэнічных касцюмаў, і ў маральным заахвочванні калектываў і іх яркіх лідараў.

З апошнім пакуль праблема. Не магу згадаць кіраўнікоў цікавых аматарскіх ансамбляў, якія б за апошнія 2 — 3 гады атрымалі ганаровае званне Заслужаных дзеячаў культуры Рэспублікі Беларусь. Наогул, чаму мы іх так шкадуем для творчых людзей? Гэта ж амаль не вымагае нават спецыяльных бюджэтных укладанняў.

Феномен “Крупіцкіх музыкаў” натхняе на роздумы пра цяперашні стан народнай творчасці. На жаль, не заўсёды прыемныя

“Беларусь — мая песня”, у якім былі прадстаўлены ўсе яго віды і жанры, абарвалася на другім па ліку, і мы зноў засталіся без гэтага важнага форуму. Неяк ужо пісаў у “Культуры”, што фактычна без навукова-метадычнага аналізу і арганізатыўна-метадычнай падтрымкі на рэспубліканскім узроўні аказаліся нават базавыя жанры аматарскага тэатральнага і харэаграфічнага мастацтва. А вынікам стала скарачэнне іх колькасці.

Большасць аматарскіх калектываў — і ў першую чаргу тыя, якія не збіраюць мясцовы і рэгіянальны фальклор — адчуваюць сапраўдны рэпертуарны голод, асабліва сучасных твораў. А супрацоўніцтва з кампазітарамі і харэографамі-пастаноўшчыкамі не развіаецца — не гаворачы ўжо пра іх мэтавую работу для канкрэтных ансамбляў.

Без сумневу, народнае мастацтва ў нашай краіне застаецца найважнейшым складнікам нацыянальнай культуры. Яго існаванне і развіццё для многіх сёння з’яўляецца быццам бы натуральнай з’явай. Але ж мы, прадстаўнікі старэйшага пакалення, памятаем 80 — 90-я гады мінулага стагоддзя, калі даводзілася праводзіць фальклорныя экспедыцыі і збіраць па драбніцах элементы традыцыйнай культуры, вяртаць з нябыту і рэканструюваць беларускія народныя інструменты, адраджаць забытыя віды раместваў.

Сучаснае развіццё адбываецца менавіта на той грунтоўнай аснове — безумоўна, на больш высокім прафесійным узроўні. Але з усяго гэтага трэба пастаянна рабіць неабходныя высновы, каб нашым нашчадкамі не даводзілася паўтараць ужо пройдзенае.

Тадэвуш СТРУЖЭЦКІ,
намеснік старшыні
Беларускага фонду культуры

Алег КЛІМАЎ

НА ДВУХ КРЭСЛАХ

— Прадстаўніцы “слабога” полу — да таго ж, і не спявачцы, — напэўна, цяжка было прабівацца ў расійскім шоу-бізнесе?

— Быць паспяховым чалавек наогул вельмі няпроста — у любой краіне. І не важна, спяваеш ты, танчыш або граеш на гітары. Самае галоўнае, каб артыст спадабаўся людзям. Калі яны сказалі “так” таму, што ён робіць, можна рухацца далей і далей. Расія мяне сустрэла выдатна. Я не ставіла перад сабой задачу туды з’ехаць. Усё атрымалася досыць выпадкова: неяк выступіла там, пасля чаго мяне сталі запрашаць часцей і часцей. Урэшце, я проста сталася жыць у цяжкіх, і давялося на нейкі час пераехаць. Так “карабель” і сышоў у плаванне. Панесліся цікавыя прапановы, нейкія “закрытыя” мерапрыемствы, пляцоўкі, пра якія я і марыць не магла — як, да прыкладу, Крамлёўскі палац. Выйшаў альбом. Усё здарылася настолькі хутка, што я пачала нават хвалявацца: а ці спраўлюся? Бывала цяжка і эмацыйна, і чыста фізічна: іншы, вялізны горад, іншыя адлегласці, новыя людзі. Дагэтуль дзіўлюся, як змагла вынесці той цяжар. Але ў новае асяроддзе ўпісалася гарманічна, заняла сваю нішу. Прычым засталася абсалютна вольная, паколькі сама сябе прадзюсірую. Усе мае родныя, блізкія людзі па-ранейшаму жывуць у Мінску, а мой “карабель” плыве — павольна, але ўпэўнена. А канцэртны праект “Гітарная экспансія” ўсё гэтак жа гучыць па ўсім свеце.

— Але ў апошнія гады вы рэдка бываеце ў Беларусі.

— Няпроста ўседзець на двух крэслах. На мяне абрынулася столькі ўсяго ў Маскве... Выступы строга па графіку, майстар-класы для маленькіх дзяцей, праца над новым альбомам, новая студыя і аранжыроўшчыкі. І спраўдзілася даўняя мара — паўгода таму адкрыўся мой клас гітары. Ён дзейнічае пры “Школе трох мастацтваў” Аляксея Кортнева — акцёра і лідара гурта “Няшчасны выпадак”. Дзяцей і падлеткаў у ёй вучаць акцёрскаму майстэрству, танцу і вакалу, а цяпер яшчэ і ігры на гітары. Хочацца, вядома, часцей прыязджаць у Беларусь з канцэртамі, тым больш, што мяне тут любяць, мне пішуць, перадаюць прывітанні праз майго тату.

— А што наконт адпачынку на радзіме?

— Я не магу сабе дазволіць сысці ў творчы адпачынак — хоць вельмі хочацца замкнуцца ў студыі і пісаць альбом. Але ёсць абавязкі, тыя ж выступы, на якіх мяне, натуральна, ніхто не можа замяніць. І цяпер у мяне вельмі цікавы перыяд — палёту, цеснай блізкасці з інструментам, калі нараджаецца новая музыка, шукаецца новае гучанне, і гэта дае мне велізарнае задавальненне, нягледзячы на бяссонныя ночы. Думаю, што ў бліжэйшы час прадстаўлю новую праграму гледачам, у якой Ірына Ігнацюк будзе зусім іншай.

Беларускіх гітарыстаў, якія заваявалі сваёй творчасцю свет, усяго некалькі. Зато да іх дадалася і адна гітарыстка! Ірына ІГНАЦЮК нарабіла сваім мастацтвам “шоргату” спачатку ў нашай краіне, а потым і за яе межамі. Яна ўжо некалькі гадоў жыве ў Маскве, але сэрца яе тут, у Беларусі. Да нас Ірына стараецца выбірацца часцей, ды не заўсёды ў яе гэта атрымліваецца.

Карабель плыве павольна, але ўпэўнена

Як унікальная гітарыстка не дала ўкрыўду сваім куміраў

■ Даведка

Ірына ІГНАЦЮК. Нарадзілася ў Мінску. У 2002 годзе скончыла Беларускаю дзяржаўную акадэмію музыкі. У 2008 годзе выпусціла альбом Play. Гітарыстка, кампазітар, прадзюсар, выкладчык гітары.

кажу, што яны павінны атрымаць ад навучання максімум. А тое, што пасля заканчэння Акадэміі я не засталася ў класічнай гітарнай музыцы, а сышла ў іншы кірунак, тлумачыцца проста: мне захацелася пашырыць прафесійныя гарызонты.

— Неяк я са сваім знаёмым — прафесійным гітарыстам — глядзеў на відэа “жывы” выступ Джо Сатрыяні. І прыцель у запаволеным рэжыме пракруціў некалькі фрагментаў канцэрта, прыгаворваючы: “Слухай, як лажае!” Разумею, што “жывое” выкананне дапускае пэўныя агрэхі, але ўсё ж — ці не перабольшваем мы гітарнае майстэрства асобных

— Ці ёсць штосьці, што вам не надта даецца пры “зносін” з гітарай?

— Гітара — гэта ж як працяг майго цела! За столькі гадоў “зносін” з ёй мы ўжо даўно парадніліся. Нават калі я ў адпачынку, на трэці дзень карціць узяць яе ў рукі, інакш мне будзе фізічна дрэнна. Пастаянна адкрываю для сябе нешта новае. Раней грала на нейлонавых струнах, цяпер — на металічных. Адчуванні абсалютна іншыя, гэта нейкая іншая школа ігры, у якой я шукаю сябе — каб і ў ёй мяне пазнавалі. А не надта даецца запіс у студыі — з усімі гэтымі шматлікімі дубляжамі, пошукам гуку. Паколькі я чалавек самакрытычны, маё самаедства падаўжае працоўны працэс. Але сам ён мне вельмі падабаецца — вось гэтае нараджэнне чагосьці новага. Хаця я ўсё-такі “жывы” музыкант, гледачы мне дапамагаюць кайфаваць і граць добра.

ЯЗЫКАМІ НЕ ЧАПАЦЬ!

— Сёння ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, якую вы

Гітара — гэта ж як працяг майго цела! За столькі гадоў “зносін” з ёй мы ўжо даўно парадніліся. Нават калі я ў адпачынку, на трэці дзень карціць узяць яе ў рукі, інакш мне будзе фізічна дрэнна.

сканчалі, ёсць як крытыкі, так і паслядоўныя прыхільнікі. Да каго сябе адносіце?

— Магу толькі выказаць словы падзякі сваім педагогам. Ганаруся, што вучылася менавіта ў Акадэміі. Калі я выступала ў Японіі, арганізатарам было вельмі важна тое, якая ў мяне адукацыя. Пры падпісанні дагавора мяне нават папрасілі даць усе адпаведныя дакументы. Калі мяне пытаюцца, ці трэба вучыцца музыцы ў якой-небудзь профільнай установе або можна абысціся без яе, адказваю, што адукацыя стопрацэнтава неабходная, гэта вельмі сур’ёзны падмурак. Я ж сёння не проста выканаўца, але і кіраўнік уласнай гітарнай школы, а як у гэтай ролі можна абысціся без гэтага падмурка? Сваім выхаванцам

замежных “зорак”? Можна, справа ў “раскрутцы”, ва ўкладанні ў такіх музыкантаў салідных грошай буйнымі пракатнымі і выдавецкімі кампаніямі, якія павінны “адбіцца”?

— У дачыненні да такога віртуоза як Джо Сатрыяні, слова “лажае” недарэчнае! Гэта надзвычайны гітарыст, і я з задавальненнем прыйду на яго маскоўскі канцэрт, які ўваходзіць у новы тур музыканта. На маім гітарным рэмяні, між іншым, ёсць аўтограф Джо — гэтага бясконца адданага інструменту чалавека, які валодае выдатнай тэхнікай.

Цяпер пра “ўклады”. Ёсць кампаніі, якія для прасоўвання свайго брэнда могуць прапанаваць якой-небудзь гітарнай “зорцы” пайграць на яе інстру-

менце, выкарыстоўваючы яе абсталяванне. Гэта маркетынг, больш нічога.

Маім кумірам заўсёды быў Пака дэ Люцыя. Адночы я трапіла на яго канцэрт у Маскве. І нягледзячы на тое, што ён ужо быў ва ўзросце і наогул хварэў тады, на сцэне выглядаў кара-лём гітары. Мне пашчасціла пазнаёміцца з ім. Я распавяла яму пра тое, што будучы яшчэ маленькай, слухала яго запісы, глядзела, як ён грае. Сказала, што захапляюся ім, падзякавала за тое, што ён прывіў мне любоў да гітары. Аднак многія гітарысты, якія былі ў зале, наракалі: маўляў, Пака ўжо не “той”, а на запісе ўсё гучыць значна лепш. А я не люблю, калі пра маіх калег, тым больш выбітных майстроў, кажуць у такім тоне.

— Ганары постсавецкіх сольных інструменталістаў моцна адрозніваюцца ад ганарараў такіх жа эстрадных спевакоў і спявачак, калі толькі ты не “зорка” ўзроўню Віктара Зінчука ці Івана Смірнова?

— Нічога не ведаю пра заробкі Зінчука і Смірнова. Тыя гітарысты, з якімі я знаёмая, па-за сцэнай людзі вельмі замкнёныя, яны нават паміж сабою амаль не маюць зносіны. А наогул, вам праўда цікавае “пытанне ганарараў”? Неяк дзіўна было б абмяркоўваць яго на старонках газеты з такой назвай...

— Так, напэўна, вы маеце рацыю. Тады пытанне пра спевы. Вы ж палкам прыстойна спяваеце, няўжо не хочацца запісаць альбом, выпусціць канцэртную праграму з двух аддзяленняў, у першай частцы якой вы б, скажам, спявалі і гралі, а ў другой толькі гралі?

— Не магу сказаць, што мне вельмі падабаецца спяваць. Ды і пры спевах са сцэны я сябе не зусім камфортна адчуваю. Дык навошта ж рэгулярна працягваць гэта рабіць? Спяваю толькі для сяброў, якія часам мяне пра гэта просяць, калі я ў іх коле найграю на гітары не свае творы.

ШТО ТАКОЕ ДОБРА

— Некаторыя вядомыя гітарысты яшчэ і самі з’яўляюцца праекціроўшчыкамі ўласных гітар: буйныя фірмы па вырабе інструментаў па іх чарцяжах або эскізах робяць ім гітары. У вашых фантазіях паўстае такі інструмент — самы ідэальны для вас?

— У рамках маіх майстар-класаў існуе праект “Дызайнерская гітара”, калі дзеці маюць магчымасць “стварыць” свой інструмент — намалюваць яго і расфарбаваць. Што да мяне, мне вельмі падабаецца форма класічнай гітары, я ў гэтым сэнсе (ды і ў многіх іншых) чалавек кансерватыўны. Але калі фантазіраваць, я б хацела, каб гітары... менш важылі. Інструменты, на якіх я граю, даволі цяжкія. Фізічна мне з імі працаваць на сцэне няпроста.

— Памятаеце, як у Маякоўскага: “Крошка сын к отцу пришёл...”? Што такое для вас добра?

— Магчымасць прачынацца раніцай і засынаць увечары, паспяваючы рабіць паміж гэтымі “падзеямі” тое, што мне па-сапраўднаму цікава!

Не так даўно адбыўся важны прэцэдэнт. Упершыню за ўсю гісторыю нашага кінапракату прэм'ера замежнага фільма ў Мінску прайшла на беларускай мове. Нідэрландскую стужку “Шторм”, якая паводле свайго сюжэту добра дапасоўваецца да ўгодкаў беларускага кнігадрукавання, адкрыў для сябе — а затым і для публікі — дырэктар студыі агучкі KinaKong, арганізатар праекта “Беларускія ўікэндзі” Андрэй КІМ. А агулам за 8 гадоў у фільматэцы “КінаКонга” з’явілася больш за 20 перакладаў фільмаў, сярод якіх і блокбастары “Форэст Гамп”, “Падынгант”, “Кніга Ілая” і папулярныя ва ўсім свеце мультыкі.

Напрямудна чарговай, хай і не такой шумнай прэм’еры — фільма “Жонка наглядчыка заапарка” — я сустрэлася з Андрэем, каб даведацца, як працуюць “Беларускія ўікэндзі”, каму патрэбна кіно на роднай мове і калі яно стане для нас звычайнай з’явай.

Ганна ШАРКО

— Агучка фільмаў на беларускую — гэта пакліканне, бізнес або даміна модзе?

— Мой улюбёны пісьменнік Клайв Льюіс калісьці казаў, што ён напісаў “Хронікі Нарніі”, паколькі хацеў, каб такая кніга з’явілася. А калі ніхто іншы яе не напісаў, нічога не заставалася, як пісаць самому. Лічу, наша дзейнасць — гэта ў нейкім сэнсе Божае пакліканне. Бо калі гэтага не будзем рабіць мы, дык і ніхто не будзе. Пераклад фільмаў на беларускую мову я ўспрымаю як сваю працу, свой абавязак, які трэба сумленна і аддана выконваць.

— Вы карыстаецеся нейкімі прыняццямі, калі абіраеце фільм для перакладу?

— Мы мусім вельмі пільна адбіраць кінастужкі, таму што ў нас ёсць магчымасць пераагучыць максімум адну на месяц. Я падзяляю фільмы на тры тыпы: тыя, якія робяць глядача горшым; тыя, якія не робяць з чалавекам нічога і прызначаны адно для таго, каб глядач патраціў пару гадзін свайго жыцця (гэтыя фільмы-пустышкі, дарэчы, — самая вялікая катэгорыя). І ўрэшце — стужкі, якія робяць чалавека лепшым. Пасля такіх фільмаў ты штосьці пераасэнсоўваеш, змяняеш сваё стаўленне да пэўных рэчаў. Для нас вельмі важна, каб кінастужкі былі не толькі камерцыйна паспяхоўнымі, але і мелі добры прафесійны ўзровень ды стваральную функцыю. Каб карціна адпавядала хрысціянскім каштоўнасцям. Акрамя ўсяго гэтага, стужка павінна нам самім падабацца — іначай як тады працаваць натхнёна?

— Хто ўваходзіць у склад вашай каманды?

— Агулам у каманду ўваходзіць недзе чалавек дваццаць. Пачыналі мы разам з Паўлам Харланчуком, потым далучылася Ганна Хітрык, потым іншыя. З’явілася некалькі крутых перакладчыкаў. Напрыклад, фільм “Шторм” з нідэрландскай мовы пераклала Дар’я Станцэль. Вядома, звычайна мы перакладаем з англійскай. Увогуле, працэсам перакладу кіруе Надзея Кім, яна сочыць за тым, каб усё было зроблена пісьменна і добра гучала. Цяпер каманда пашыраецца павольна, бо ў новых акцёрах пакуль проста няма патрэбы. Аднак нам вельмі складана без дапамогі валанцёраў — скажам, ахвотнікаў раздаваць улёткі з рэкламай паказу.

— Якое стаўленне выклікала ў акцёраў ваша прапанова агучваць фільмы па-беларуску?

— Па-першае, мы не працуем з тымі акцёрамі, якія негатыўна ставяцца да беларускай мовы (калі такія ёсць). Па-другое, сваім акцёрам мы заўсёды плацім. Хаця многія,

кова вельмі малады і добры голас, і зразумела, што мы не можам пераўвасобіць яго ў зласлівага старэчу. Увогуле, непрафесіянал, які прыйдзе ў кінатэатр, наўрад ці зразумее, што розных персанажаў агучвае адзін чалавек, паколькі прафесійны акцёр заўсёды падладжваецца пад пэўнага героя.

— Як паставіліся да вас кінатэатры Мінска, калі вы прыйшлі да іх з прапановай паказаць фільм на беларускай мове?

— Мы працуем з кінатэатрамі ўжо год. Вось “Шторм” паказалі ў шасці. Асабліва добрыя стасункі ў нас з “Масквой”. Мы ніколі не прасілі даць нам лепшы час, заўсёды

да мяне і паразмаўляць, выказаць свае думкі.

— А калі ў людзей з’явіцца выбар: ісці на той самы фільм на рускай ці на беларускай мове, куды яны пойдучь?

— У наступным годзе мы паспрабуем запусціць сусветную прэм’еру па-беларуску ў адным ці некалькіх кінатэатрах у той час, калі ў іншых ён будзе ісці па-руску. Тады і паглядзім, што атрымаецца.

— Як вы ставіцеся да ідэі ўвадзення пэўнай квоты фільмаў па-беларуску?

— Я якраз нядаўна размаўляў з буйным расійскім дыстрыб’ютарам, і ён казаў, што нам дазваляць зрабіць дубляж сусветнай прэм’еры

іх на тыдзень або месяц, хіба на канкрэтныя паказы. Мы працуем не толькі з расійскімі дыстрыб’ютарамі, але і напрасткі з праваўладальнікамі. Канешне, з першымі паразумецца лягчэй. Калі мы да іх звяртаемся з прапановай купіць правы, яны выстаўляюць нармальны кошт, але калі мы звернемся да амерыканцаў, яны проста не зразумеюць нашу спецыфіку і папрасяць завоблачную для нас суму. Паспрабуй ім патлумачыць, што беларускія людзі не гатовыя плаціць за білет у кіно 10 ці 20 долараў.

— І вам, напэўна, вельмі папашавава з фільмам “Шторм”, які вы не-

Мова + атмасфера + добрае кіно *Нюансы агучкі па-беларуску*

спадзявана знайшлі і зрабілі прэм’еру па ўсёй краіне...

— Дзякуючы гэта проста цуд Божы! Я заўважыў яго на Берлінскім фестывалі, звярнуўшы ўвагу на плакат, які чымсьці мяне зачэпіў. Звязаўся з праваўладальнікамі, паглядзеў сінopsis... Убачыўшы, што ў стужцы падзеі адбываюцца падчас Рэфармацыі і там у галоўнай ролі кнігадрукары, адразу зразумеў: гэта наша тэма! Мне ўдалося набыць эксклюзіўныя правы на ўсю Беларусь, і па-руску гэты фільм у нас наогул не будзе паказвацца. Гэтая карціна разлічаная на дзяцей і ранніх падлеткаў, хаця трэйлер ствараў уражанне дарослага фільма. Аднак я нядаўна пабачыў пост у Instagram, дзе нейкія тынэйджары напісалі: “Фільм про книгопечатание и реформацию звучит нудно, но на самом деле это ужасно интересно”.

упэўнены, былі б згодныя працаваць і бясплатна, паколькі яны падтрымліваюць саму ідэю агучкі фільмаў на беларускую. Гэта Павел Харланчук, Сяргей Жбанкоў, Уладзімір Глоутаў, Алесь Малчанав, Святлана Цімохіна, Зміцер Саладуха... Думаю, літаральна ўсе ў нашай камандзе працуюць найперш менавіта за ідэю.

— А як увогуле адбываецца працэс агучкі?

— Часам калі мы рыхтуем фільм да перакладу, нам даюць дарожку з гукам без галасоў. Аднак часцей дасылаюць гук без раздзялення, і даводзіцца ўсё чысціць. Праца над фільмам займае прыблізна месяц. Гэтага часу дастаткова, каб зрабіць дубляж, звядзенне, штосьці падкарэктаваць. Пра многае можна парупіцца загадзя — напрыклад, замовіць ліцэнзію, знайсці перакладчыка.

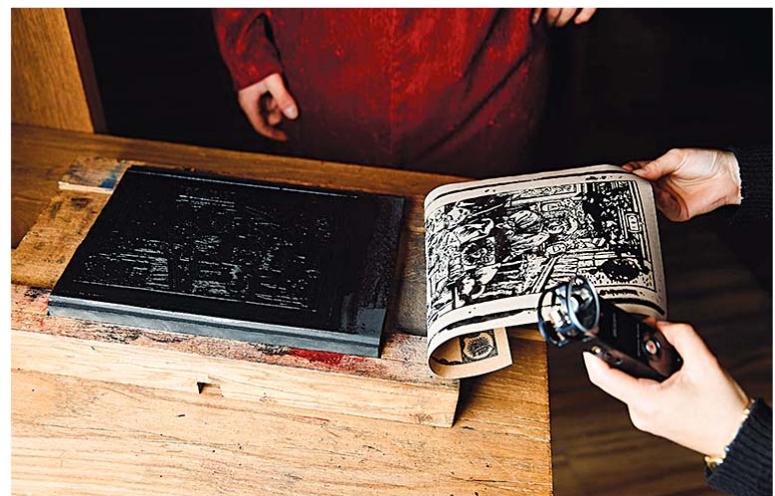
— Абраўшы фільм, вы неяк падбіраеце галасы персанажаў?

— У буйных кампаніях ёсць такое правіла, што адзін чалавек павінен агучваць толькі аднаго героя. У нас такога няма, паколькі працуе абмежаванае кола акцёраў. Усе яны маюць пэўныя тыпажы, таму, калі мы робім пераклад, думаем, каму што падыдзе. Напрыклад, Уладзіміру Глотаву мы даем характарныя ролі, стандартны герой яму не пасуе, а вось злюдзе нядрэнна атрымліваюцца. У Сяргея Жбан-

пачыналі з двух ці трох паказаў. За год у Мінску ў нас былі толькі 3 паказы ў зале на 700 чалавек, і мы мелі такія вынікі, якія не дасягалі многія іншыя стужкі за два тыдні ў 20-ці кінатэатрах. Гэта сведчыць, што беларуская мова сапраўды запатрабаваная, што людзям наш праект цікавы. Яны нават падыходзяць да мяне і кажуць, што не чакалі такі якасны ўзровень агучкі. І цяпер, калі мы прыходзім у рэгіёны і паказваем, якія добрыя лічбы ў нас былі ў Мінску, гэта ўжо неяк нам дапамагае пераканаць пракатчыкаў.

— Тады атрымліваецца, што людзі ходзяць на вашы фільмы дзеля беларускай мовы?

— Цікавы нюанс: нашы паказы наведваюць зусім не толькі беларускамоўныя людзі. Наадварот, каля 80 % — рускамоўныя. Ды і сярод астатніх 20 % нямала білінгваў. Гэта сведчыць, што ў нашай краіне багата людзей, якія ў жыцці карыстаюцца рускай мовай, але добра ставяцца да беларускай і падтрымліваюць яе. Таму да нас прыходзяць і дзеля мовы, і дзеля атмасферы. Мы намагаемся рабіць нейкі інтэрактыў, выпрацаваць індывідуальны падыход да кожнага. Напрыклад, на прэм’еры фільма “Шторм” ставілі друкарскі станок і наймалі акцёра, каб кожны ахвотны мог зрабіць адбітак ліста Францыска Скарыны. Да ўсяго, на паказах я заўсёды запрашаю глядачоў падысці

Друкарскі станок у дзеянні.

на беларускую мову толькі тады, калі з’явіцца заканадаўства, якое будзе абавязваць агучваць фільмы па-беларуску. Атрымліваецца, у нас увогуле няма незалежнасці ў кінаіндустрыі, бо дэ-факта мы залежым ад расійскага рынку. Таму лічу, што было б справядліва зрабіць квоту недзе 50 / 50. Пагатоў, гэта не толькі падахвоціць расійскіх пракатчыкаў, але і створыць новыя працоўныя месцы для акцёраў і увогуле тых, хто займаецца дубляжом. Такім чынам і мову можна падтрымаць, і мясцовыя кампаніі.

— Якія стасункі вы маеце з праваўладальнікамі? Ці заўсёды ўдаецца набыць ліцэнзію?

— Большасць фільмаў каштуюць настолькі дорага, што мы не можам сабе дазволіць купляць

Гэта тая стужка, якую настаўнікі могуць паказаць сваім вучням. Упэўнены, што іх паспяховаць адразу палепшыцца.

— Якія фільмы зможа паглядзець беларускі глядач у бліжэйшы час?

— Мы пачалі паказ вельмі добрай кінастужкі “Жонка наглядчыка заапарка”, якая ўжо ішла ў нашых кінатэатрах, але вельмі абмежавана. Фільм пра польскую сям’ю, якая хавала яўрэяў падчас Другой Сусветнай вайны. З 4 па 14 студзеня стартуе паказ “Хронікаў Нарніі”, а таксама адбудзецца прэзентацыя перакладу на беларускую мову аднайменнай кнігі “Хронікі Нарніі: леў, вядзьмарка і гардэрб”. А на Каляды пакажам “Адзін дома”.

Колькі сітуацый было ў сусветным тэатры, калі творчыя амбіцыі часткі калектыву пераставалі супадаць з поглядамі кіраўніцтва! Тут варыянтаў некалькі — або сварыцца і крыўдзіцца, або сыходзіць і ствараць свой праект. Менавіта гэта з год таму зрабіла частка трупы Гомельскага гарадскога маладзёжнага тэатра. І ў выніку на карце горада з'явілася новая "культурная кропка" — Team Theatre. Пра шлях, які прайшоў наватарскі камерны тэатр, пра перспектывыныя вяршыні і спосабы выжывання "на вольных хлябах" разважае дырэктар і мастацкі кіраўнік калектыву Андрэй БАРДУХАЕУ-АРОЛ.

Завязваючы вочы, глядачы адкрываюць новыя магчымасці ўспрыняцця спектакля.

Занатавала
Настасся
ПАНКРАТАВА

Выпусціць мары з клеткі абмежаванняў

МЫ ПАЙШЛИ...

— ...з дзяржаўнага тэатра не проста так. Чацвёра вядучых акцёраў збеглі ад заката няласці, якая прысутнічае ў рэпертуары, ад немагчымасці зрабіць хоць адзін крок у бок ад звыкллага і ўзгодненага. Мы прагнулі наватарства — і не адчувалі магчымасці паспрабаваць. Нам стала сумна.

Галоўнае правіла Team Theatre: ніякіх правілаў. Любы творца, які мае цікавую ідэю і можа растлумачыць, як яе ажыццявіць, мае права быць на нашай сцэне. Мы пазіцыянуем сябе ў якасці творчай лабараторыі. Нашы спектаклі карэнным чынам адрозніваюцца ад таго, што адбываецца на дзяржаўных сцэнах Гомеля, а магчыма, і многіх акадэмічных ды заслужаных пляцоўках краіны. Мы хочам цягнуцца да ўзроўню Еўропы, Амерыкі, той жа Масквы. У нашым рэпертуары...

...КЛАСІКІ НЯМА І НЕ ПРАДБАЧЫЦЦА

— Нават калі бяром класічнага аўтара, то шукаем нестандартныя формы. Напрыклад, рэжысёр Якаў Напатаў да пастаноўкі па О'Генры "Гнюсны падманшчык" запрасіў вядомую ў Гомелі групу Ginger Pie. Падчас усяго спектакля яны прысутнічаюць на сцэне, выконваюць спецыяльна падабраную пад праект музыку ў стылі кантры, узаемадзейнічаюць з акцёрамі. Прэм'ерны монаспектакль "Джуманджы" па п'есе Сяргея Патапава заўсёды выклікае ў глядачоў вострую рэакцыю. Яна бывае розная, не толькі ўзвышана-хвалебная, але мяне гэта радуе, бо ніхто не сыходзіць абьяквенна. Ці возьмем "Птушку": рэжысёр Вольга Чарненка ўскрывае гісторыю сутыкнення двух сусветаў — глухага мастака і дзяўчыны-паэта. У спектаклі шмат пластыкі, звязанай з мовай жэстаў (на рэпетыцыі для кансультацый нават прыходзіў сурдаперакладчык).

У нас распрацоўваецца паўнаватарскі рэпертуар для юнай аўдыторыі. Мы не спыняемся на класічным уяўленні дзіцячай казкі, таму

Спектакль у цэмыры.

імям зрабіць пастаноўкі максімальна інтэрактыўнымі, але не забываемся і на якасць рэжысуры і акцёрскай ігры. Мы хочам, каб дзеці тэатр любілі. І добра разумеем, што ад узроўню гэтых пастановак залежыць патэнцыйны глядач у будучыні, бо сённяшні дзесяцігадовы хлапчук праз гадоў пяць вернецца да нас на вечаровы рэпертуар.

Фармаг камернага тэатра дае магчымасць пасля кожнага спектакля праводзіць абмеркаванні. За кубачкам гарбаты глядачы могуць пазнаёміцца з артыстамі, падзяліцца з імі думкамі пра ўбачанае. Гэта аб'ядноўвае абодва бакі.

З гонарам значыць, што ў праектах Team Theatre акрамя ўласных артыстаў з задавальненнем граюць калегі з гомельскіх тэатраў. Наш акцёр Рыгор Жураўлёў не так даўно атрымаў магчымасць служыць у сталічным Маладзёжным тэатры, але гэта не перашкаджае яму быць задзейнічаным у нашых пастаноўках. Калі акцёры з дзяржаўных калектываў хочучы выступаць на нашай

сцэне — значыць, яны бачыць у нас патэнцыял! У такіх абставінах не засмучае і наша памяшканне, што было ператворана...

...З ОФІСА — У ТЭАТРАЛЬНУЮ ЗАЛУ

— Тэатр месціцца ў офісным шматпавярховіку ў цэнтры горада. Дзякуючы падтрымцы мецэнатаў Аляга Вальштэйна, Ірыны Гарбатавай і Ірыны Партновай, непрыстасаванае памяшканне стала адметнай тэатральнай пляцоўкай на 35 месцаў. Ремонт рабілі сваімі рукамі, самі ўзводзілі сцэну, манціравалі светлавае і гукавае абсталяванне. За год урэшце з'явілася грымёрка з выходам на сцэну.

Мінусы пляцоўкі стараемся задзейнічаць на сваю карысць. Трансфармуем прастору пад запатрабаваны рэжысёраў. Напрыклад, публіку можам рассадзіць на сцэне, а акцёры будуць працаваць у зале. Камерны тэатр вымагае зносіны з глядачом вочы ў вочы. Канешне, гэта складаней, пасля вялікай сцэны даводзіцца мяняцца,

але прафесію ніхто не адмяняў. Мяркую, мы не знізілі нашу прафесійную планку.

Гомель вельмі складана чымсьці захапіць. Горад зусім не абмежаваны ў магчымасцях паглядзець на тых жа вядучых маскоўскіх акцёраў. Складана сваю нішу займець, але мы вельмі старамся. Усе 35 месцаў у нашым тэатры заўсёды занятыя. Давалося нават увесці абавязковае папярэдняе браніраванне, бо памяшканне не ўмяшчае ўсіх ахвотных. Таму не пакідаем пошукаў залы, якая была б банальна большай. Нам неабходна, каб яна знаходзілася ў цэнтры горада, каб людзі з ускраін мелі роўныя магчымасці да нас дабрацца. Нельга скідаць з рахунку і кошт арэнды.

Такія параметры надта абмяжоўваюць выбар. Ёсць варыянт пашырыць цяперашняе памяшканне, каб там адначасова маглі размясціцца 70 чалавек, але пераабсталяванне і знос міжпакаёвай сцяны вельмі дорага каштуе. Без нейкіх інвестыцый збоку мы не зможам рашыцца на гэты крок. Да таго ж, разумеем, што на парадак узрасце арэндная плата, якая і на сёння для нас надта высокая — каля 550 долараў у эквіваленце... Тэатр імкнецца ўсімі магчымасцямі паменшыць гэтыя лічбы, але, на жаль, як недзяржаўная структура, мы не трапляем ні пад адну з катэгорый ільготнікаў.

Аднак мы не сядзім апусціўшы рукі. Нам неабходна закупляць дэкарацыі, папайняць матчастку, выплачваць заробак акцёрам. Таму імкнемся зарабляць грошы. Для гэтага акрамя ўласнага спектакля Team Theatre прапануе...

...ПРАЕКТЫ ДЛЯ ДАЎНІХ МАР

— Папулярнасцю карыстаецца інтэнсіў-курс "Хачу на сцэну", прычым запатрабаваны ён не столькі ў моладзі, колькі ў людзей сярэдняга і пенсійнага веку. Мы ўбачылі шмат тых, хто ўсё жыццё марыў паспрабаваць сябе ў ролі акцёра ў сапраўдным тэатры. Для рэалізацыі

іх патаемнай мрой мы прапануем спрыяльныя часавыя межы — усяго шэсць тыдняў. Па заканчэнні — абавязковы справядлівы спектакль на нашай сцэне. Па запыхах ахвотных адкрываем вакальна-эстраднае аддзяленне праекта "Хачу на сцэну". На гэтых курсах будуць акрамя акцёрскага майстэрства і сцэнамовы знаёміць з разнажанравым вакалам. Для дзяцей ад шасці гадоў дзейнічае тэатр-студыя, наведвальнікі якой маюць магчымасць граць у спектаклях разам з нашымі акцёрамі.

Пры такой разнастайнасці дадатковых праграм мы ўсведамляем, што неабходнаю зарабляць нельга падмяняць тэатр, дзеля якіх адкрывалі ўласны тэатр. Мы першапачаткова хацелі прынесці ў тэатральнае жыццё Беларусі нешта новае. З гэтай ідэяй ўзнік першы ў краіне атмасферны...

...СПЕКТАКЛЬ З ПАВЯЗКАЙ НА ВАЧАХ

— Усё пачалося з падарунка: Андрэй Курэйчык прэзентаваў нашаму тэатру п'есу "Накцюрн". У рабоце над ёй узнікла задумка завязаць глядачам вочы, каб яны паспрабавалі ўспрыняць тое, што вакол іх адбываецца, з дапамогай іншых арганаў пачуццяў. Увесну вынік нашай сапраўды калектывнай творчасці паказалі тэатральным крытыкам у Цэнтры беларускай драматургіі пры РТБД. І калі мы пачулі шмат добрых водгукаў, зразумелі, што на верным шляху. Хутка ў рэпертуары з'явіцца і другая атмасферная пастаноўка — "Прывіды".

Паступова мы ўсвядомілі, што атмасферны спектакль адчыняе дзверы тэатра для тых, хто ў звычайных абставінах не можа далучыцца да гэтага віду мастацтва: для людзей, якія пазбаўлены зроку. Іх у Беларусі нямала — каля 25 тысяч. Аднак каб невідучыя маглі нароўных з усімі занурывацца ў атмасферу спектакля, неабходна іншае тэхнічнае абсталяванне, чым тое, якое сёння ў нашым

распараджэнні. З гэтай прычыны прынялі ўдзел у конкурсе сацыяльных праектаў Social Weekend. Сур'ёзнасць узятай намі тэмы дазволіла атмасферным спектаклям патрапіць у фінал.

Спадыся, нам удалася дасягнуць мэты! У распрацоўцы маюцца яшчэ дзве адмысловыя п'есы. Ведаю, у Расіі было некалькі спроб ладзіць пастаноўкі для невідучых, але далей за разавыя акцыі справа не пайшла. У Еўропе ж дзейнічае з дзясятка падобных праектаў. Вельмі хочацца, каб Team Theatre змог стаць для гэтых поўных аптымізму людзей дадатковай магчымасцю пазнаваць свет вакол сябе.

А пакуль працягваем эксперыментываць, імкнучыся не згубіць галоўнае адчуванне, што прысутнічае ў добрых тэатрах —

...НЕРВ ПАМІЖ ГЛЕДАЧОМ І АКЦЁРАМ

— За год сваім існаваннем Team Theatre даказаў, што недзяржаўны тэатр можа не проста выжываць, а развівацца і дамагацца новых вяршынь. Новы год пачнём з фестывалю. У лютым плануем паказаць у Нацыянальным цэнтры сучасных мастацтваў "Джуманджы". Паступае шмат запрашэнняў на замежныя тэатральныя форумы, але пакуль у нас няма фінансавай магчымасці туды выправіцца. Затое атрымалі папярэдняю дамову на ўдзел у адной з нашых будучых пастановак брадвейскіх акцёраў.

Азіраючыся назад, разумеем, што ўсё ў нас спраўдзілася толькі дзякуючы людзям побач. Высветлілася, што вакол столькі прагных прыйсці на дапамогу! Гэта ўсяляе надзею і аптымізм. У самым пачатку нашага шляху я б сказаў, што для рэалізацыі мары нам не хапае фінансавання. А цяпер бачу: насамрэч, калі ёсць жаданне, знаходзіцца і магчымасці. Галоўнае, каб была мэта. А калі яна ёсць, усяго можна дасягнуць.

МУЗЕІ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі:
■ Выстава Беларусі XII — XVIII стст.; "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст."; "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст."; "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст."; "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст."; "Мастацтва краін Усходу XIV — XX стст.".

Выставы:
■ Выставачны праект "Святыя непазделенай Царквы" — з 21 снежня.
■ Выстава "Валерый Шкаруба. Жывапіс" — з 23 снежня да 21 студзеня 2018-га.
■ Выстава твораў жывапісу Міхася Рагалевіча (1932 — 2010) "Песня жыцця" — да 17 снежня.
■ Выстава "Мастацтва намадаў Вялікага стэпу" (у рамках праекта "Шэсце Залатога чалавека па музеях свету") — да 28 снежня.
■ Выстава "Сімфонія жыцця" (да 70-годдзя жывапісца і графіка Мікалая Таранды) — да 7 студзеня 2018-га.

Філіялы музея
МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
■ "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
■ "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."
■ Выстава моды і аксесуараў эпохі Рамантызму з калекцыі Ігара Сурмачэўскага
■ "І паланэз пачаць пара" — да 13 студзеня 2018-га.
■ Выстава акварэлі Ларысы Стрыжак і Наталлі Харольскай "Мы любім кветкі..."

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава "Жаночы сусвет" — да 11 сакавіка 2018-га.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 43 22.

Экспазіцыі:
■ Абноўленая экспазіцыя "Старажытная Беларусь".
■ "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
■ Бестэрміновая акцыя "Адзіны білет", якая дазваляе мінчанам і гасцям стаціць наведальнікам і яго шэсце філіялаў, набыўшы ўсяго адзін білет у любым з іх.
■ Аўтарскі праект Ахрэма Белабровіка VKL3D.
■ Акцыя "Вольнае піяніна" — кожны дзень з 16.00 да 19.00.
Выставы:

ТЭАТРЫ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЭТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

VIII Мінскі міжнародны Калядны оперны форум
■ 16 — "Сельскі гонар" (опера ў 2-х дзеях) П.Масканы. У партыі Турыду — заслужаны артыст Расіі Ахмед Агадзі (Марыінскі тэатр).
■ 18 — "Кармэн" (опера ў 3-х дзеях) Ж.Бізе (спектакль Падляскай оперы і філармоніі — Еўрапейскага цэнтра мастацтваў у Беластоку). У партыі Кармэн — Аксана Волкава.
■ 21 — "Травіята" (опера ў 3-х дзеях) Дж.Вердзі. У партыі Віялеты — Надзея Паўлава (Расія).
■ 22 — Гала-канцэрт зорак сусветнай оперы. Дырыжоры — Джанлука

■ Выстава "Беларусь: адраджэнне духоўнасці".
■ Выстава "Ад рымскага дэнарыя да беларускага рубля".
■ Выстава "Кракаўскія калядныя батлейкі" — да 14 студзеня 2018-га.
■ Выстава "Моднае стагоддзе" — да 10 студзеня 2018-га.
■ "Калядны агеньчык у стылі 60-х" — 23 снежня. Пачатак а 20-й.

Філіялы музея
ДОМ-МУЗЕЙ І З'ЕЗДУ РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

■ Абноўленая экспазіцыя, прымеркаваная да 100-годдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі (залы дапоўненыя новымі прадметамі амаль з усіх фондавых калекцый музея).
■ Экспазіцыйны праект "Мінск 1917", прысвечаны гісторыі горада ў рэвалюцыйны 1917 год — да 14 студзеня 2018-га.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ
г. Мінск, вул. К.Маркса, 38.
Тэл.: 327 46 11.
■ Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 06 33.

Экспазіцыі:
■ "Геалогія і палеанталогія".
■ "Сезонныя змены".
■ "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
■ "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
■ "Насельнікі лісцовага і змяшанага лесу".
■ "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".
■ Выстава "Жывыя цмокі" — да 25 лютага 2018-га.
г. Мінск, вул. Казінца, 117 (будынак кінатэатра "Электрон"). Тэл.: +37529 123 60 53.
■ Выстава "Сафары парк".
■ Атракцыён "Стужачны лабірынт".
■ Атракцыён "Лазерны квэст".

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ
г. Мінск, Музычны зав., 5.
Тэл.: 220 26 67.

Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях";
■ "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў X — XIX стст."; "Беларуская музычная культура XX ст."; "Тэатральная культура Беларусі XX ст.".
■ Выстава "Валянцін Елізар'еў. Балет — мастацтва душы" — да 28 снежня.
■ Выстава "Тэатр і час" (да 85-годдзя НАДТ імя М.Горкага) — да 17 снежня.

ГАСЦЁЎНЯ УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА
г. Мінск, вул. Старавіленская, 14. Тэл.: 286 74 03.

■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава "Старая, старая кухня" — да 7 студзеня 2018-га.

Марчана (Італія), Андрэй Галанаў.
IV Мінскі міжнародны Калядны конкурс вакалістаў
■ 20 — Гала-канцэрт фіналістаў конкурса (з удзелам вядучых салістаў оперы Вялікага тэатра Беларусі).
■ 19 — Канцэрт рамансаў Сяргея Рахманінава. Камерная зала імя Л.П.Александровскай. Пачатак у 19.30.
■ 21 — "Блакiтны агеньчык". Камерная зала імя Л.П.Александровскай. Пачатак у 19.30.
■ 23 — "Лебядзінае возера" (балет у 3-х дзеях) П.Чайкоўскага.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР
г. Мінск, вул. Мяснікова, 44.
Тэл.: 200 81 26.

■ 16 — "Шчаўкунок" (балет у 2-х дзеях) П.Чайкоўскага. Пачатак аб 11-й.
■ 16 — "Тысяча і адна ноч" (балет

У МІНСКУ ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" МОЖНА НАБЫЦЬ У НАСТУПНЫХ КРОПКАХ:
МАГАЗІНЫ "БЕЛСАЮЗДРУК" КІЁСКІ "БЕЛСАЮЗДРУК"
● Падземны пераход ст.м. "Пятроўшчына".
● Падземны пераход ст.м. "Плошча Перамогі".
● Праспект Незалежнасці, 44.
● Вуліца Валадарскага, 16.

Майстар-класы:
■ Музейныя заняткі "Тэатральная лялька" для дзяцей 5+.
■ Інтэрактыўныя музейныя заняткі "Асновы акцёрскага майстарства" для дзяцей ад 5 да 10 гадоў.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО
г. Мінск, вул. Сьвярдлова, 4.
Тэл.: 327 10 75.

■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Персанальная выстава "Усяго?!.." Тацяны Жыткоўскай, кінарэжысёра і мастака-пастаноўшчыка Студыі анімацыйных фільмаў "Нацыянальнай кінастудыі" "Беларусьфільм" — да 14 студзеня 2018-га.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ
г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8.
Тэл: 327 11 66; 203 07 92.

Музей працуе: пн. — выхадны, аўт. — нядз. — ад 10-й да 18-й, сер. — ад 12-й да 20-й.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Часовая экспазіцыя "У нябёсах мы лёталі адных..." (да 75-годдзя 1-га асобнага знішчальнага авіяпалка "Нармандыя — Нёман" — да 24 снежня.
■ Часовая экспазіцыя "У баях за Айчыну. Дзейнасць спецгруп НКУС-НКДБ СССР-БССР на акупаванай тэрыторыі Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. 1941 — 1944 гг." — да 31 студзеня 2018-га.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; +37529 551 80 51, + 37529 190 31 49.

Палацавы ансамбль
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава абрэзкавай мазаікі Маргарыты Котавай "Нясвіж. Бег стагоддзяў" — да 14 студзеня 2018-га.
■ Выстава "Гарнітурная лялька і кабінетная бронзавая скульптура" з калекцыі Мікалая і Алены Байрачных — да 4 лютага 2018-га.
■ Гістарычны квэст "Таямніцы і загадкі палаца Радзівілаў". Па папярэдніх заяўках. Сектар экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці Вул. Гейсіка, 1.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава твораў Дар'і Сумаравай-Копач "Колеры натхнення" — да 20 снежня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА
г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска
ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА
г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.
■ Экспазіцыя:
■ "Жыццёвы і творчы шлях

у 2-х дзеях) Ф.Амірава.
■ 17 — "Жаніхі" (аперэта ў 2-х дзеях) І.Дунаеўскага. Прэм'ера. Пачатак а 18-й.
■ 19 — "Клеапатра" (балет у 2-х дзеях) Г. Шайдулавай.
■ 20 — "Баль у "Савой" (аперэта ў 2-х дзеях) П.Абрахама.
■ 21 — "Вішнёвы сад" (балет у 2-х дзеях па матывах п'есы А.Чэхава).
■ 22 — "Джэйн Эйр" (мюзікл у 2-х дзеях) К.Брэйтбурга.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ"
г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.
Тэл./факс: 334 60 08.

■ 16 — "Пакуты ад здаровага сэнсу" (камічная прыпавесць) С.Рубэ. Прэм'ера.
■ 17 — "Адамавы жарты" (камедыя) С.Навуменка.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"
г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.
■ Пастаянная экспазіцыя.

■ Выстава "Сімвал незалежнай Беларусі: адраджэнне Мірскага замка".
■ Квэст "Вайна і Мір, альбо Таямніца дзвюх скрынь" — кожную пятніцу. Пачатак а 15-й.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА
г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

Экспазіцыі:
■ "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
■ Экспазіцыя "Склен" на сядзібе Якуба Коласа.
■ Выстава графікі Настасі Вальс "Мір жанчыны ў літаратуры: ад Ліліт да Лаліты".
■ Тэматычныя экскурсіі і лекцыйныя заняткі.
■ Тэатралізаваныя прадстаўленні паводле беларускіх народных казак.
■ Музейныя майстар-класы і заняткі.
■ Мультымедыйны комплекс "Чалавек. Асоба. Час".
■ Пешая экскурсія "Мясцінамі Коласа ў Мінску".
■ Інтэрактыўныя праграмы для сямейных наведвальнікаў, квэст-гульні "Таямніцы дома Песняра".
Акцыі:
■ "Самы лепшы дзень" (дзень нараджэння ў музеі).
■ Віншаванне ад музея, фотасесія "У дзень вяселля — у музей!".

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ
г. Мінск, вул. Янкi Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.

Экспазіцыі:
■ Пастаянная экспазіцыя "Шляхі" з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей "Хлопчык і лётчык", галаграфічным тэатрам.
■ Інтэрактыўныя музейныя праграмы "У пошуках папараць-кветкі", "Вячоркі".

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА
г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска
ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА
г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.
■ Экспазіцыя:
■ "Жыццёвы і творчы шлях

■ 18 — "3 жыцця насякомых" (незалежны тэатральна-музычны праект).
■ 19 — "Кар'ера доктара Рауса" (гістарычна недакладная трапикамедыя) В.Марціновіча. Прэм'ера.
■ 20 — Тэатральны канцэрт "50/50 Fifty-Fifty".
■ 22 — "Гісторыя двух сабак" (спектакль для дзяцей і дарослых) Я.Конева. Пачатак а 12-й.
■ 22 — "Адэль" (гісторыя каханання) Я.Таганава. Апошні паказ спектакля.
■ 23 — "Два чароўныя парасоны" (казка для дзяцей і дарослых) Г.Х.Андэрсена. Пачатак аб 11-й, а 14-й і а 17-й.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

■ 23 — "3 Новыя годам, добры Гном!" (казка на 1 дзёно). Пачатак аб 11-й і а 14-й.

народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва".
■ Выстава "Гарадскія патэрны ў калядныя святы" — да 14 студзеня 2018-га.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА
г. Мінск, пл. Свабоды, 15.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыі:
■ "Мастак. Грамадзянін. Герой". Прысвечана Ганароваму грамадзяніну г. Мінска Міхалу Савіцкаму.
■ "Мінск губернскай. Шляхецкі побыт".
■ Выставачна-інтэрактыўны праект "Сустрэча з майстрам" — да 31 снежня.
■ Выстава жывапісу Сільвы Лінартэ (Латвія) "Адлюстраванне" — да 4 лютага 2018-га.
■ Выстава "Аголеная натура" — да 7 студзеня 2018-га.
■ Выстава "Тры чарапахі" (з прыватнай калекцыі мінскага архітэктара Любові Нардшэйн) — да 14 студзеня 2018-га.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША
г. Мінск, пл. Свабоды, 2а.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:
■ "Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет".

МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАЯ СЯДЗІБА"
г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8.
■ Пастаянная экспазіцыя.

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ
г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10.
Тэл.: 285 18 86.

Экспазіцыя:
■ "Кола часу" — прадметы гарадской і сялянскай культуры кан. XIX — сяр. XX стст.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"
г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 8. Тэл.: 321 24 30.

■ "Сані • вазок; каляска • брычка; карэта • вупраж" (пастаянная экспазіцыя па гісторыі гужавога транспарту жыхароў Мінска XIX — пачатку XX стст.).
■ Віртуальная гульні "Карэтны майстар".

ЭКСПАЗІЦЫЯ "МІНСКАЯ КОННАЯ ЧЫГУНКА"
г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 6.

■ Экспазіцыя складаецца з некалькіх раздзелаў, якія распавядаюць пра жыццё Мінска 1890 — 1920-х гг.

АРТ-ГАСЦЁЎНЯ "ВЫСОКЕ МЪСТА"
г. Мінск, вул. Герцэна, 2а.
Тэл.: 321 24 30.

■ Выстава ўдзельнікаў і сяброў фотаклуба "Мінск"
■ "Справаздача пад Новы год" — да 14 студзеня 2018-га.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ
г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 57 41.

■ Пастаянная ваенна-

гістарычная экспазіцыя.
■ Пастаянная выстава тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
■ "Музей крыміналістыкі".
■ Выстава "Гомель і гамельчане напруэдадні і ў гады Першай сусветнай вайны" (выставачная зала).
■ Выстава "Бітва матороў" (хол музея).

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
г. Ліда, вул. Перамогі, 37а.
Тэл.: (8-0154) 53 50 64.

Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Прырода Лідчыны".
■ "Сучаснае мастацтва краю" (жывапіс, графіка, скульптура, мастацкае шкло).

Выставы:
■ Выстава "Майстэрня заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, сябра Саюза мастакоў Беларусі Уладзіміра Мурашвера".
■ "Вядзем пачатак мы ад Гедыміна...".
■ Мемарыяльны пакой Вялянціна Таўлая.
■ Выстава са збору А.Фішбайна "Рэчы побыту канца XIX — пачатку XX стст.".
■ Музейна-вобразная зала "Хрушчоўка 60-х".
■ Выстава "Вайны свяшчэнныя старонкі".
■ Выстава "Надзейны шчыт краіны".
■ Выстава "Падарожжа ў гарадскі і сельскі побыт".
■ Выстава "Жыве мая ліра нанова!"

ІЎЕЎСКІ МУЗЕЙ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ КУЛЬТУР
г. Іўе, вул. 17 верасня, 9.
Тэл. (8-01595) 2 68 96.

■ Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэннае насельніцтва Іўеўшчыны", "Беларускія татары").
■ Выставы "Беларускія яўрэі", "Другая сусветная вайна".
■ Выстава "Гэты дзівосны школьны свет" (з уласнай калекцыі Івана Буйко).
■ Прадстаўленні ляльчанага тэатра "Батлейка".

НАВАГРУДСКІ ГІСТОРЫКА-КРАЯЗНАЎЧЫ МУЗЕЙ
г. Навагрудак, вул. Гродзенская, 2. тэл. (8-01597) 2 14 70.

■ Пастаянная экспазіцыя: "Гісторыя Навагрудчыны са старажытных часоў да Вялікай Айчыннай вайны".
г. Навагрудак, вул. Мінская, 64-66.
■ Экспазіцыя: "Музей яўрэйскага супраціўлення на Навагрудчыне".

ДОМ-МУЗЕЙ АДАМА МІЦКЕВІЧА Ў НАВАГРУДКУ
г. Навагрудак, вул. Леніна, 1.
Тэл.: (8-01597) 2 43 40 (каса).

■ Пастаянная экспазіцыя: "Жыццё і творчасць Адама Міцкевіча".
■ Пастаянныя выставы: "Свято кухні Міцкевічаў", "Малюнкi сельскага жыцця", "Пан Тадэвуш" праз час і народы".

ГАЛЕРЭІ

"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"
г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1.
Тэл.: 327 26 12.

■ Выстава "Рускія стараверы Эстоніі" — да 21 снежня.
■ Выстава маляваных дываноў "На шчасце, на долю" з фондаў Гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Заслаўе".

УВАГА! ТУТ МАГЛА БЫЦЬ ВАША АФІША!

Звяртайцеся:
+375 17 286 07 97,
+375 17 334 57 41 (факс)
kultura@tut.by